

Міністерство освіти і науки України Національний університет  
«Києво-Могилянська академія» Факультет правничих наук  
Кафедра міжнародного та європейського права

**МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА**

освітній ступінь – магістр

на тему: **«Правове регулювання акціонерних товариств України та США:  
тенденції та виклики»**

Виконав: студент 2-го року навчання,  
Спеціальності

081 Право

Габак Ростислав Сергійович

Керівник: Берlach

Наталія Анатоліївна,

Доктор юридичних наук

Рецензент \_\_\_\_\_

(прізвище та ініціали)

Магістерська робота захищена з

оцінкою « \_\_\_\_\_ »

Секретар ЕК \_\_\_\_\_

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2024 р.

Київ – 2024

### Декларація академічної доброчесності

Я, Габак Ростислав Сергійович, студент 2 року навчання магістерської програми за спеціальністю «Право» факультету Правничих наук НаУКМА підтверджую таке:

- написана мною кваліфікаційна магістерська робота на тему «Правове регулювання акціонерних товариств України та США: тенденції та виклики» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, передбачених п. 3.1. Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА, зі змістом якого я ознайомлений;

10.05.2024

Габак Р.С.

*Дата*

*Підпис*

*Прізвище, ініціали*

## ЗМІСТ

|                                                                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>ВСТУП</b> .....                                                                                           | 4  |
| <b>Розділ 1. Правове регулювання акціонерних товариств в Україні</b> .....                                   | 8  |
| 1.1 Законодавство що регулює діяльність акціонерних товариств України:<br>становлення та розвиток.....       | 8  |
| 1.2 Переваги і недоліки нормативного визначення прав акціонерних товариств в<br>Україні .....                | 20 |
| Висновки до Розділу 1 .....                                                                                  | 22 |
| <b>Розділ 2 Правове регулювання акціонерних товариств США</b> .....                                          | 24 |
| 2.1 Особливості формування законодавства про акціонерні товариства в<br>США.....                             | 24 |
| 2.2 Правовий режим діяльності акціонерних товариств США.....                                                 | 27 |
| Висновки до Розділу 2 .....                                                                                  | 32 |
| <b>Розділ 3. Тенденції та виклики правового регулювання акціонерних<br/>товариств в Україні та США</b> ..... | 37 |
| 3.1 Переваги та недоліки інтеграції штучного інтелекту в корпоративне<br>управління.....                     | 37 |
| 3.2 Блокчейн як технологія трансформації акціонерних товариств: можливості<br>та виклики.....                | 46 |
| Висновки до Розділу 3 .....                                                                                  | 51 |
| <b>Висновки</b> .....                                                                                        | 54 |
| <b>Список використаної літератури</b> .....                                                                  | 58 |

## ВСТУП

Акціонерні товариства, можна назвати найбільш демократичною формою введення підприємницької діяльності. Історія їх становлення почалась близько 500 років тому. Перше акціонерне товариство було створене у Європі в XVI столітті. З того часу, акціонерне товариство, як суб'єкт підприємницької діяльності, змінювався, розвивався і занепадав. Саме з XVII століття, починає розвиватись законодавство про акціонерні товариства, як і на території України, так і на території США. Проте, через різні політичні режими на територіях даних держав, на сьогоднішній день законодавство про акціонерні товариства досить сильно різняться. Також в Україні та в США різні системи права, через це, законодавець кожної з держав, по-своєму розуміє і трактує, ті чи інші норми. *Об'єктом дослідження* є чинне та нечинне законодавство, спеціальні регіональні закони України та США, а також виклики які спричиняють такі новітні технології як штучний інтелект та блокчейн.

*Предмет дослідження* – це динаміка змін законодавства та прав акціонерних товариств України та США.

*Метою роботи* є дослідження історії розвитку законодавства на території України та США, правовий режим акціонерних товариств, а також дослідити вплив на акціонерні товариства таких новітніх технологій, як блокчейн та штучний інтелект та які виклики вони несуть. На основі дослідження, визначити сфери, які потребують вдосконалення у законодавстві України та США. Також варто дослідити, чому та, чи інша держава має більш розвинуте законодавство і які події та чинники найбільше вплинули на інтенсивність і результативність такого розвитку.

*Актуальність теми* дослідження викликана нещодавною зміною законодавства в Україні, що регулює порядок створення та діяльність акціонерних товариств. Новий закон набрав чинність на початку 2023 року. Акціонерні товариства відіграють важливу роль в економіці нашої держави,

оскільки саме цей вид господарських товариств створює найбільшу частку ВВП країни. Тому удосконалення правового регулювання їх діяльності є важливим завданням розвитку ринкових відносин, від якого значною мірою залежить успішна інтеграція України в систему світових економічних зв'язків та залучення іноземних інвестицій. [47]

Саме від рівня розвитку законодавства акціонерних товариств, залежить рівень розвитку економіки і загалом показник рівня розвитку держави. Актуальність теми посилюється і з наявними викликами які виникають у зв'язку зі збройною агресією росії в Україні. Акціонерні товариства можуть виступити інструментом відновлення економіки тому числі завдяки залученням інвестицій. На відміну від країн із розвиненою ринковою економікою, українські акціонерні товариства створювалися не шляхом об'єднання індивідуальних капіталів акціонерів, а шляхом розподілу статутних фондів державних підприємств у ході приватизації. Тому в Україні досі існує безліч проблем, пов'язаних із розвитком пайового бізнесу. Рішення загальних зборів акціонерів не дотримуються, існує загальна тенденція до невиплати дивідендів та мінімальних дивідендів, та неповагу до акціонерів як власників.

Розгляд актуальних проблем, пов'язаних зі специфікою становлення та розвитку акціонерних товариств в Україні та США, а також необхідність вирішення викликів адаптації до сучасних ринкових реалій визначили основні напрямки, цілі та завдання даної наукової роботи.

У роботі буде задіяно декілька *наукових методів* для всебічного і повного огляду правових, історичних, соціальних та економічних чинників, які по-різному впливали на становлення та розвиток не тільки законодавства, а й прав акціонерних товариств. Для початку потрібно буде дослідити та зробити висновки методом аналізу, чинне законодавство про акціонерні товариства в Україні, а саме Закон України «Про акціонерні товариства» редакції від 27.04.2024

№2465-IX. Далі потрібно дослідити загальні тенденції законодавства про корпорації в США, а саме оскільки модельний закон “Model Business

Corporation Act” задає певні тенденції регіональному законодавству, то в ньому наявні всі основоположні пункти, що стосуються реєстрації та діяльності акціонерних товариств в США. Більше 40 штатів, взяли його в основу, створюючи своє регіональне законодавство.

За допомогою історично-правового методу в роботі будуть досліджені права акціонерних товариств на території сучасної України та США у період їх заснування та як вони видозмінювались з плином часу. Також варто зазначити, що історія знає періоди коли акціонерні товариства прямо заборонялись законодавцем або ніякої регуляції не було взагалі. Дослідження таких етапів є досить важливим і дає змогу ширше поглянути на причини та наслідки, які безумовно вплинули на сьогоднішній стан не тільки законодавства про акціонерні товариства, а й на фундаментальне відношення до таких понять, як майнові та немайнові права. Порівняння історичних подій та їх наслідків дозволить детальніше зрозуміти вплив соціальних, історичних та економічних чинників на сьогоднішній стан законодавства про акціонерні товариства в обох державах. Історична ретроспектива є достатньо вагомою в даній темі, не зважаючи на усі відмінності таких держав як Україна та США, оскільки за результатом такого порівняння буде можливість поглянути на динаміку змін законодавств та права акціонерних товариств. Користуючись порівняльно-правовим методом, у роботі будуть досліджені основні відмінності чинних законодавств що регулюють діяльність акціонерних товариств України та США. Результатом використання даного методу стане аналіз та порівняння прав акціонерних товариств, де будуть зазначені усі основні відмінності у законодавстві, а також права які передбачаються обома законодавствами. Поєднання наведених методів допоможе повно та всебічно дослідити становлення, діяльність та права акціонерних товариств в США та Україні. Структура дослідження включає вступ, три розділи та висновки. *Розділ 1* складається з двох підрозділів, що включають у себе історії розвитку законодавства що регулюють діяльність акціонерних товариств на території сучасної України, а також визначені переваги та недоліки нормативного

закріплення прав акціонерних товариств в Україні. *Розділ 2* складається із двох підрозділів у яких досліджено правове регулювання акціонерних товариств в США та історія їх становлення. В *Розділі 3*, який складається з двох підрозділів було досліджено потенційний вплив та виклики таких новітніх технологій як штучний інтелект та блокчейн на правове регулювання акціонерних товариств.

## РОЗДІЛ 1

### Правове регулювання акціонерних товариств в Україні

#### **1.1 Законодавство що регулює діяльність акціонерних товариств України: становлення та розвиток**

Розвиток корпоративного права на території України почався доволі давно. Найдавнішою формою корпоративного об'єднання було звичайне торгове товариство. Ще за часів Київської Русі, для купців та торговців дана форма давала змогу ефективно проводити торгові операції, об'єднувати капітали та вести свою діяльність без будь-якого спеціального органу управління. О.Субтельний зазначав, що в Київській Русі торгівлею займалися не тільки бояри, а і сам князь.[19] Тому можна говорити про відмінність розвитку економіки Київської Русі від держав Західної Європи. Першими документами, які можуть підтверджувати реальну наявність певних торгових об'єднань можна вважати договір між Візантією і Київською Руссю, греки повинні були виділяти певну суму грошей на утримання руських купців, але не кожного окремо, а по містах. Заможні купці створювали власні товариства, де був вступний внесок.[2].

На ранньому етапі становлення акціонерних товариств на території сучасної України, що припадає на XVII-XVIII століття, відбулися важливі зміни в економічному та політичному житті регіону. За цей період на території Австро-Угорської імперії почали з'являтися перші акціонерні товариства. Такі товариства були створені з метою забезпечення спільного фінансування різних проектів, таких як будівництво, торгівля та видобуток корисних копалин. Вони мали своїм членам можливість інвестувати кошти та отримувати дивіденди відповідно до своєї частки у капіталі компанії. Ці товариства були невеликими та мали обмежене розповсюдження, але їхній вплив на розвиток економіки регіону був значний.



У Австро-Угорської імперії акціонерні товариства відіграли важливу роль в розвитку промисловості та інфраструктури. Зокрема, на західній частині сучасної України було створено ряд акціонерних товариств, пов'язаних з торгівлею, транспортом, будівництвом, фінансовими послугами та страхуванням. Проте спочатку така форма ведення підприємницької діяльності дана ідея не знайшла своїх поціновувачів. Основною метою створення акціонерних товариств в той час, була торгівля з іншими державами. Проте уже в другій половині XVIII століття люди зрозуміли всі переваги такої форми ведення торгівлі. Тому почали самі ініціювати створення таких підприємств[2]. Трохи згодом в російській імперії, також почали з'являтися акціонерні товариства. Це було зумовлено тим, що ведення підприємницької діяльності в Європі за допомогою акціонерних товариств набувало високої популярності. На території російської імперії акціонерні товариства створювалися у дозвільному порядку, тобто уряд самостійно визначав для кожної компанії її кількість акцій, їхню вартість, статутний капітал. Але питання всередині компаній регулювалися засновниками компанії. Тобто держава могла дуже сильно обмежувати створення акціонерних товариств, але не повністю забирала у засновників право на вирішення організаційних питань. З цього можна окреслити певні основні засади створення та діяльності акціонерних товариств у ті часи. Це наявність статутного капіталу, стабільність майнової бази акціонерного товариства, вільне відчуження акцій, а також присутність державного контролю за грошовими потоками, оскільки далеко не всі мали привілей у вигляді права на участь або заснування акціонерного товариства. Законодавчо закріплена можливість створення акціонерних товариств, з'явилася в 1807 році. Згодом у 1836 р. був виданий головний акт про акціонерні компанії який діяв майже 100 років, "Положення про акціонерні компанії". Даний акт закріплював: дозвільний порядок створення товариства(уряд затверджував статут товариства), всі акції були іменними, засновники повинні були володіти 25% акцій. Також від кількості акцій у акціонера залежали його права. Управління відбувалося загальними зборами та виконавчим органом. А всі

спори акціонерних товариств вирішувалися в загальних судах. Великий вплив на акціонерні товариства та законодавство, яке регулювало їх діяльність мала Жовтнева революція. Після її закінчення акціонерні товариства були націоналізовані, а нормативно-правові акти – скасовані. Проте, невдовзі почався НЕП і в його період акціонерні товариства почали відновлюватися. Це було закріплено в Декреті РНК від 4 квітня 1922 р. “Про заснування Головного комітету у справах концесій і акціонерних товариств”. В ньому було встановлено порядок затвердження статутів, який не відрізнявся від минулих законодавчих актів. А у постанові ВЦВК від 22 травня 1922 р. “Про основні приватні майнові паї” було надане право громадянам на створення акціонерних товариств. Організацію та діяльність акціонерних товариств регулювали “Тимчасові правила про порядок заснування і відкриття діяльності акціонерних товариств та про відповідальність їх засновників та членів правління” 1 серпня 1922 р. Дані нормативно-правові акти були основним законодавством до введення в дію Цивільного кодексу УРСР. В ньому було надане визначення акціонерного товариства у 322 статті. “Акціонерним (або пайовим) визнається товариство (общество), яке засновується під особливим найменуванням або фірмою з основним капіталом, розподіленим на певне число рівних частин (акцій) і за зобов’язання якого відповідає лише майно товариства.”[3]

Для заснування акціонерних товариств за даним нормативно-правовим актом мінімальна кількість засновників повинна була бути не менше 5, щодо розміру мінімального капіталу, то все залежало від діяльності акціонерного товариства. Ломбарди та золотодобувні підприємства – 25 тис. Карбованців, всі інші сфери – 100 тис карбованців. Ціна акцій не могла бути нижче 100 карбованців. Стаття 336 визначала перелік документів які повинні були додані при заяві про реєстрацію. “При заяві про реєстрацію повинні бути подані:

- статут товариства;
- підписаний правлінням загальний список акціонерів з вказівкою, скільки кожному з них належить акцій і яка сума зроблених ними внесків;
- копії протоколів попередніх та засновницьких зборів акціонерів;

- копія звіту засновників;
- копія доповіді комісії, вибраної для перевірки звіту засновників;
- інвентарний опис майна товариства та баланс його за підписом правління та з«скрепою» бухгалтера.» [3].

Дозвільна система реєстрації залишилася і статuti товариств затверджувалися Урядом УРСР і реєструвалися в Наркоматі внутрішньої торгівлі УРСР. Статут повинен був містити:

- мету та операції товариства;
- найменування, яке повинно відповідати меті товариства та містити слова: «акціонернетовариство»;
- місцезнаходження правління товариства;
- строк, якщо він є;
- порядок утворення та розмір капіталу;
- номінальна ціна акцій;
- органи управління товариства та їх компетенція;
- порядок звітності, порядок розподілу дивіденду;
- порядок припинення діяльності акціонерного товариства [3].

Була наявна можливість дволанкової системи управління(загальні збори і виконавчий орган), або триланкової системи управління(додається наглядова рада). Для того, щоб акціонерне товариство зареєструвати, потрібно було скликати два загальних зборів акціонерів. На перших, заслуховувалася доповідь засновників про хід заснування, також вибиралася комісія, яка повинна була перевірити звіт засновників та даних внесеного майна. Таке засідання називали попереднім і скликалось лише після надходження 25% або більше основного капіталу. На других, які називались засновницькі, заслуховувалася доповідь комісії, яка була вибрана для перевірки звіту засновників, відбувається оцінка внесеного майна засновниками, обираються члени всіх органів управління, виноситься постанова про визнання товариства таким, що відбулося або не відбулося. Для того, щоб визнати товариство таким, що відбулося, потрібно, щоб на зборах проголосували три четвертих присутніх акціонерів, коли на цих

зборах представлена мінімум половина основного капіталу. На відміну від класичних акціонерних товариств, у за Цивільним кодексом 1922 р., у акціонерів була солідарна відповідальність протягом одного року з дня реєстрації. Як правило, вона застосовувалась у разі порушення певних вимог, щодо надання відомостей в підписних листах, розрахунках, оголошеннях та підписах. Розподіл прибутку між акціонерами відбувався за класичною схемою і залежав від кількості акцій. Акції випускались тільки іменні, але була можливість видавати акції на пред'явника, якщо це було затверджено у статуті. Також, акції не могли бути подільні. Якщо акції належали декільком особам, то права відносно товариства могли здійснюватися лише однією особою. Акціонерні товариства мали обов'язок публікувати свої річні баланси у газету "Вісті". І в загальному можна говорити про жорсткий контроль за діяльністю акціонерних товариств з боку держави. Аналізуючи положення даних нормативно-правових актів, можна припустити, що акціонерна форма підприємницької діяльності, не користувалась популярністю, оскільки займатися підприємницькою діяльністю в ті часи було надзвичайно важко, особливо, якщо ми говоримо про УРСР. Без дозволу держави, це було просто неможливо. Також акціонерні товариства, це нова форма підприємницької діяльності і для того, щоб вона прогресувала потрібний час та постійне збільшення кількості таких підприємств, а радянська політика була побудована в трохи іншому руслі.

Проте, це не означає, що акціонерних товариств не було, як правило іноземний бізнес заходив в СРСР у вигляді акціонерних товариств. Для більш розвинених держав так форма ведення підприємницької діяльності була більш зручна та зрозуміла, оскільки розвиток акціонерних товариств на території України відбувся із запізненням у порівнянні з державами Західної Європи та США.

У період після НЕПу кількість акціонерних товариств звужується і більшість з них перетворюються у трести. А ті що залишились здійснювали переважно зовнішньоекономічну діяльність держави [1]. Тобто, вони стали державними підприємствами. І по суті така форма ведення підприємницької діяльності була заборонена на території не тільки України, а і у всіх інших республіках СРСР.

Саме у “Положенні про акціонерні товариства” затвердженим ЦВК та РНК СРСР, були встановлені певні зміни щодо реєстрації акціонерних товариств та їх діяльності. Кількість засновників знизилась до 3, також можливість випуску не іменних акцій була заборонена. Даний нормативно правовий акт діяв до 1965 р. Навіть в Цивільному кодексі 1963 р., немає жодної згадки про акціонерні товариства. В 1965 р. “Положенні про акціонерні товариства” втратило чинність у зв’язку новим нормативно правовим актом “Положення про державне підприємство”. І до кінця 80-х років, можна було спостерігати занепад акціонерної форми введення підприємницької діяльності. І тільки в 15 жовтня 1988 р. Постановою Ради Міністрів СРСР, акція легалізується, як вид цінного паперу. Проте акції могли випускатися лише державними підприємствами для заохочення своїх працівників. За добре проведену роботу працівники могли отримати акції підприємства, на якому вони працювали. За цими акціями виплачувалися дивіденди, як частина прибутку. З цього можна зробити висновок, що акція у кінці 80-х років, не мала нічого спільного цінним папером та акціонерним товариством, оскільки не надавала відповідних прав та обов’язків її власникам, окрім права на отримання дивідендів. 90-ті роки можна назвати періодом відродження акціонерних товариств. 19 червня 1990 р. Радою Міністрів СРСР, була прийнята Постанова №590, вона затвердила Положення про акціонерного товариства та товариства з обмеженою відповідальністю.[1] За даним положенням мінімальна кількість засновників, була зменшена – 2 особи. Мінімальний розмір статутного капіталу – 500 тисяч карбованців, мінімальна вартість акції – 100 карбованців. Акцій для громадян передбачались лише іменні акції, а для юридичних осіб – на пред’явника та іменні. Система управління – триланкова. Після розпаду СРСР, основним законодавством, яке регулювало діяльність акціонерних товариств був прийнятий у 1991 р. Закон України “Про господарські товариства [5]. Даний нормативно правовий акт визначив термін акціонерного товариства, як “ товариство, яке має статутний (складений) капітал, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов’язаннями тільки майном

товариства.”[5]. Засновниками могли бути фізичні і/або юридичні особи, їхня мінімальна кількість – 2. За засновниками закріплювалась можливість вибору типу акціонерного товариства, закритого або відкритого. У акціонерного товариства повинно було бути два установчі документи – статут та установчий договір. Обов’язковою була наявність власного майна товариства, яке було закріплене на праві власності акціонерному товариству. Відбувався поділ статутного капіталу на рівні номінальні частки(акції). Також, у акціонерних товариствах була обов’язкова наявність статутного і резервного фондів. Статутний фонд становить загальну номінальну вартість акцій. Він не може бути менше суми, яка еквівалентна 1250 мінімальним заробітним платам.

Щодо розміру резервного фонду, то він визначався установчим документом акціонерного товариства. Даний фонд не може бути менше 25% статутного фонду. Відповідальність акціонерів була лише субсидіарна майнова за зобов’язаннями товариства. Акціонери могли не брати участь персонально, проте від майнової участі вони не могли відмовитись. Управління відбувалось за триланковою системою. Загальні збори - вищий орган, контрольний орган – спостережна рада та ревізійна комісія, а виконавчий – правління. У загальних зборах право на участь мають абсолютно усі власники акцій, незалежно від кількості та виду акцій, якими вони володіють. Також право на участь у загальних зборах, мають члени виконавчого органу, але з тільки з правом дорадчого голосу. Акціонери можуть брати участь в загальних зборах особисто або через представника через договір довіреності. Перед кожними загальними зборами відбувається реєстрація акціонерів або їх представників, де вони повинні пред’явити ці акції або виписок з рахунку у цінних паперах. До компетенції загальних зборів входить: 1) визначення сфер діяльності акціонерного товариства, затвердження планів та звітів; 2) обрання та відкликання членів інших органів управління акціонерного товариства; 3) зміна статуту товариства; 4) затвердження результатів акціонерного товариства за звітний період, а також його дочірніх компаній; 5) вирішення питань, які стосуються створення, реорганізації та ліквідації дочірніх підприємств, філій та

представництв; 6) прийняття рішень ліквідацію, припинення діяльності акціонерного товариства; 7) вирішення питань, щодо умов оплати праці посадових осіб акціонерного товариства та дочірніх підприємств, філій та представництв; 8) інші питання, які були віднесені статутом акціонерного товариства до загальних зборів. Загальні збори можуть бути правомочними, тільки за умови, якщо на зборах присутні акціонери, сумарна кількість акцій яких дорівнює 60% і більше. Голосування відбувається за принципом, 1 акція – 1 голос. Вищий орган акціонерного товариства скликається щонайменше один раз в рік, якщо в статуті не зазначено кількість загальних зборів. Виконавчий орган акціонерного товариства займається всіма питаннями діяльності, крім тих, що належать до компетенції загальних зборів. Він може бути колегіальним або одноособовим. В ієрархії органів управління акціонерного товариства, виконавчий орган є підзвітний загальним зборам і організовує виконання рішень головного органу. Вихід акціонера з товариства відбувався шляхом відчуження акцій. Акціонерним товариствам забороняється випускати акції, з метою уникнення збитків, які з'явилися у результаті її господарської діяльності. За статтею 25 Закону України “Про господарські товариства” акціонерні товариства були двох видів: закриті та відкриті. Кожний з них має свої особливості, за якими вони різняться. Порядок розміщення акцій у відкритих акціонерних товариствах відбувався шляхом підписки і вільної торгівлі на фондовому ринку, а в закритих акціонерних товариствах, шляхом розміщенням серед засновників. Кількість акцій, що розподіляються при створенні у закритому акціонерному товаристві, розподіляються між засновниками усі оголошені до емісії акції. У відкритому акціонерному товаристві засновники підписувались і на протязі 2 років з моменту реєстрації тримати щонайменше 25% акцій. Закриті акціонерні товариства можуть випускати лише іменні акції, а відкриті, як відкриті, так і на пред'явника. Для того щоб скликати установчі збори у відкритому акціонерному товаристві мінімальний розмір оплати акцій повинен бути не меншим за 30%, а у закритому – 50%. Також є велика різниця у обсязі публічності діяльності. У відкритих акціонерних товариствах вона

більша, оскільки їхні акції розміщують на заздалегідь не визначене коло осіб. І це передбачає інформування через друковані засоби масової інформації про результати господарської діяльності, про підписку на акції та ін.[5] Далі головним законом, який визначав правовий режим акціонерних товариств, був Закон України “Про акціонерні товариства”[6] прийнятий у 2008, який постійно доповнювався та змінювався. Даний нормативно-правовий акт, вважали певним поштовхом у розвитку законодавство про акціонерні товариства в Україні. Оскільки, це окремий закон, від інших видів юридичних осіб. Дана редакція закону внесла багато коректив, від умов реєстрації до самої діяльності акціонерного товариства і чітко визначила правовий режим акціонерного товариства в Україні. Оскільки раніше законодавство ні відповідає сучасним тенденціям регулювання господарських відносин, ні світовим стандартам корпоративного управління, через що були наявні часті порушення прав акціонерів. Тому такий детальний і чіткий нормативно-правовий акт був потрібен для нормального ведення підприємницької діяльності у формі акціонерного товариства. Проте, у законі наявна велика кількість обмежень, які наштовхують на висновок, що держава має досить великий вплив на акціонерні товариства.

Нещодавно був прийнятий новий Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.22 № 2465-IX, [10] який набрав чинність 1 січня 2023 року. Загалом закон має вирішити питання адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу у сфері корпоративного управління. Новий закон ввів низку спрощень у процесі заснування та керування акціонерним товариствами, а також кілька точкових покращень. Змін завдалися розміри пакетів акцій, розміри статутного капіталу, структура управління акціонерним товариством, в тому числі електронне голосування на зборах акціонерів. Варто зазначити, що нововведення які стосуються загальних зборів, а саме електронного голосування на загальних зборах та авторизованої електронної системи мали вступити в дію лише з початку 2024 року.



За новим законом управління акціонерним товариством спрощується. Тепер така структура може бути не лише дворівневою, а й однорівневою. “За однорівневої структури управління органами управління акціонерним товариством є загальні збори та рада директорів. До складу ради директорів входять виконавчі директори та можуть входити невиконавчі директори. Частина невиконавчих директорів можуть бути незалежними невиконавчими директорами. Однорівнева структура управління передбачає здійснення функцій контролю та управління діяльністю акціонерного товариства єдиним колегіальним органом - радою директорів.”[10]

Якщо, у приватному акціонерному товаристві кількість акціонерів до 10 осіб, то замість ради директорів може формуватися одноосібний виконавчий орган з ідентичними повноваженнями. Рада директорів – це колегіальний виконавчий орган, який повинен складатися з якнайменше трьох осіб. Основною діяльністю такого органу є вирішення питань які виникають під час діяльності акціонерного товариства, крім тих питань що належать до компетенції загальних зборів. Тобто по суті займається управлінням акціонерного товариства. Варто додати, що у акціонерного товариства є право на зміну структури управління у будь- який момент.

Якщо говорити про загальні збори акціонерів, які раніше називались загальні збори акціонерного товариства, то варто зазначити адаптивність закону до сучасних вимог. А саме, запровадження можливості проводити загальні збори не лише очно. Тепер кожне акціонерне товариство має три варіанти для голосування з питань які виносяться на порядок денний: звичайне очне голосування, опитування або електронне голосування. Електронне голосування на відміну від очного не передбачає присутності акціонерів на зборах і проводяться винятково у вигляді заочного електронного голосування за допомогою авторизованої електронної системи. В свою чергу опитування – також не передбачає спільної присутності акціонерів на загальних зборах. Таке голосування відбувається за допомогою дистанційного заповнення бюлетенів акціонерами, після чого вони надсилаються до товариства через депозитарну

систему України. Ці зміни вступили у дію лише з початку 2024 року.

Серед інших змін також можна виокремити появу спрощеної можливості скликання позачергових загальних зборів акціонерів. Проте, вимоги закону про внесення пропозицій до порядку денного не будуть застосовуватись. З одного боку це може негативно вплинути на діяльність акціонерного товариства, оскільки будь-яка особа може скликати таке зібрання, а з іншого боку це дозволяє швидко скликати збори акціонерів у разі непередбачуваних обставин, що досить актуально на сьогоднішній день.

Також варто згадати про посаду корпоративного секретаря, яка стала обов'язковою для:

- “акціонерних товариствах, цінні папери яких допущені до торгів на організованому ринку капіталу або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію;
- банках, страховиках, недержавних пенсійних фондах, інших акціонерних
- товариствах, які є підприємствами, що становлять суспільний інтерес
- відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"
- приватних акціонерних товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства 100 і більше осіб.” [10]

В інших випадках така посада може запроваджуватись проте не є обов'язковою. Загалом посада корпоративного секретаря полягає у ефективній взаємодії товариства з акціонерами та іншими інвесторами, а також у підтриманні ефективної роботи наглядової ради або ради директорів. Доволі неоднозначним стало положення про утворення публічного акціонерного товариства, яке тепер може бути створене лише шляхом перетворення з іншого уже створеного господарського товариства, або зміни типу акціонерного товариства з приватного на публічне. З цього випливає що можливість створити одразу публічне акціонерне товариство виключається законом. Також є позитивні зміни у мінімальному розмірі статутного капіталу, який потрібний для заснування акціонерного товариства. Тепер він складає 200 (раніше був 1250) розмірів

мінімальної заробітної плати. Зниження мінімального розміру статутного капіталу більше ніж в 6 разів має позитивно вплинути на появу нових акціонерних товариств в перспективі і можливо підвищить рівень розвитку корпоративної культури управління бізнесом в Україні.

Новинкою для акціонерних товариств можна вважати отримання права на укладання корпоративного договору. Раніше це поняття було передбачено лише Законом України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [24]. У багатьох корпоративно добре розвинених країнах світу такий договір вже довгий час є розповсюдженою практикою. За законом це “договір, за яким акціонери товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації (далі - корпоративний договір), вчиняється в письмовій формі. Корпоративний договір може бути оплатним або безоплатним. Додатковими сторонами корпоративного договору також можуть бути саме акціонерне товариство та треті особи.” [10]. Достатньо доречним є вимога оприлюднити такий договір протягом 10 днів на офіційних веб-сайтах відповідного органу та акціонерного товариства, якщо стороною даного договору є держава, будь-яке підприємство або юридична особа у статутному капіталі якої 25% або більше акцій належать державі або територіальній громаді.

Отже історія розвитку законодавства про акціонерні товариства на території України мала свої позитивні сторони, проте не досить сильно залежала від умов. Акціонерні товариства вперше з'явилися за часів Австро-угорської імперії, і до жовтневої революції досить стрімко розвивалися. Проте, при Радянському Союзі, можна спостерігати занепад розвитку законодавства про акціонерні товариства, бо по суті вони були заборонені й існували лише державні акціонерні товариства, які вели зовнішньоекономічну діяльність. А по своїй суті акціонерне товариство можна назвати найбільш демократичною формою ведення підприємницької діяльності. Тому, навіть після виходу України з Радянського Союзу, не можна говорити про стрімкий ривок у розвитку законодавства, яке регулює діяльність акціонерних товариств. На противагу

цьому, важко не звернути увагу на останні, достатньо позитивні зміни до закону який регулює діяльність акціонерних товариств в Україні.

## **1.2 Переваги і недоліки нормативного визначення прав акціонерних товариств в Україні.**

Нормативне визначення прав акціонерних товариств в Україні має як переваги, так і недоліки. Серед переваг нормативного визначення прав акціонерних товариств в Україні можна виділити юридичну ясність. Чіткий набір правил та інструкцій може спростити процес створення акціонерного товариства, оскільки бізнес буде краще розуміти необхідні кроки, процедури реєстрації та юридичні вимоги. Це може призвести до більш ефективної діяльності та зменшення кількості потенційних юридичних спорів або непорозумінь.

Оскільки акціонерні товариства в Україні не дуже популярні, то прозора правова база може забезпечити послідовну основу для діяльності бізнесу, що в свою чергу може зменшити невизначеність та ризики, пов'язані з непередбачуваними регуляторними змінами. З цього випливає, що така передбачуваність правового середовища дозволяє бізнесу планувати на довгострокову перспективу, що є важливим для економічного прогресу не тільки окремого акціонерного товариства а і всієї країни, що в свою чергу позитивно впливає на інвестиційний клімат. Для іноземних інвесторів також може бути корисним розуміння усіх прав та обов'язків при прийнятті інвестиційного рішення. Також важливою перевагою нормативного закріплення прав та обов'язків акціонерних товариств може сприяти зниженню навантаження на судову систему, оскільки правова ясність допомагає бізнесу зрозуміти свої зобов'язання, такі як вимоги до звітності, стандарти корпоративного управління та права акціонерів.

З основних недоліків нормативного визначення прав акціонерних товариств можна виокремити можливий потенціал для корупції, ускладнення розуміння законодавства, а також обмежену адаптивність до нових умов або унікальних

обставин. Хоча завданням нормативного закріплення прав є забезпеченням прозорості та захисту інвесторів, потенціал для корупції та зловживання владою можуть стати проблемою оскільки, суспільні норми та ставлення до корупції вплинуть на поширеність корупції в бізнесі. На жаль, корупція є загальноприйнятою, а іноді розглядається як необхідна частина ведення бізнесу в Україні. Тому нормативне закріплення прав акціонерних товариств може додати певні корупційні ризики.

Іншим негативним фактором такого закріплення може стати велика кількість бюрократичних перешкод. Складна бюрократична система може призвести до тривалих процесів для бізнесу, таких як отримання дозволів, ліцензій або погоджень. Це може призвести до затримок у бізнес-операціях, негативно впливаючи на продуктивність та конкурентоспроможність. Таким чином створюються нерівні умови ведення підприємницької діяльності. Також варто зазначити, що подолання бюрократичних перешкод часто вимагає від бізнесу виділення ресурсів на забезпечення дотримання вимог законодавства, в тому числі наймання юридичних та регуляторних експертів. Такі додаткові витрати можуть бути особливо обтяжливими для малого та середнього бізнесу і в окремих випадках можуть стримувати потенційних підприємців від започаткування бізнесу, що негативно впливає на розвиток економіки держави. Сучасний світ розвивається доволі швидкоплинно, тому не дивно що галузі часто піддаються впливу нових технологій, бізнес-моделей та споживчих уподобань. Жорстка регуляторна база може перешкоджати здатності акціонерних товариств ефективно реагувати на ці зміни, що може призвести до зниження конкурентоспроможності та потенційної втрати частки ринку. Законодавча база, що регулює діяльність акціонерних товариств, в ідеалі повинна розвиватися у відповідь на зміни в правовому, економічному, соціальному та інших контекстах. Обмежена гнучкість у нормативному визначенні прав акціонерних товариств може перешкоджати здатності правової системи адаптуватися та підтримувати свою актуальність, що може підірвати її ефективність у створенні стабільного та сприятливого середовища для бізнесу.

Оскільки Україна прагне привести свою регуляторну базу у відповідність до міжнародних стандартів та найкращих практик, обмежена гнучкість існуючих регуляторних визначень може перешкоджати процесу прийняття нових правил та принципів. Це може уповільнити прогрес країни на шляху до досягнення більшої гармонізації регуляторного середовища та покращення інвестиційного клімату.

## **Висновки до розділу 1**

Акціонерні товариства на території сучасної України з'явилися у XVII столітті під час приналежності до Австро-Угорської імперії. Однак, в умовах політичної та економічної нестабільності, коли українські землі часто переходили з рук в руки між різними державами, створення та ефективна діяльність таких товариств зазнавали складнощів. Це призвело до того, що акціонерні товариства не отримали широкого розвитку у цей період.

З приходом до влади Радянського Союзу акціонерні товариства були заборонені, що викликало занепад розвитку цього виду підприємств. Замість приватних акціонерних товариств функціонували лише державні, які мали обмежені можливості для зовнішньоекономічної діяльності. Таке законодавство значно ускладнило розвиток ринкових відносин та приватного підприємництва.

Після розпаду СРСР та здобуття незалежності Україною в 1991 році, відбувалася поступова лібералізація та реформація законодавства, що регулює діяльність акціонерних товариств. Важливим кроком стало прийняття нової редакції закону у 2023 році, яка спростила процеси управління та реєстрації акціонерних товариств, наблизивши законодавство до західних стандартів. Це створило кращі умови для розвитку прозорості та демократичності підприємницьких форм.

Перспективи розвитку акціонерних товариств в Україні залишаються оптимістичними завдяки останнім законодавчим ініціативам, які спрямовані на спрощення і поліпшення умов для ведення бізнесу. Очікується, що подальші

реформи допоможуть залучити інвестиції, підвищити ефективність діяльності акціонерних товариств та зміцнити економіку країни.

## РОЗДІЛ 2

### Правове регулювання акціонерних товариств США

#### 2.1 Особливості формування законодавства про акціонерні товариства в США

Історія становлення акціонерних товариств в США почалася у XVIII столітті. Саме тоді виникли перші акціонерні товариства, цей досвід був перейнятий з Європи. У Європі найбільш розвиненою державою на той час була Англія. Тому можна говорити, що Америка запозичила акціонерні товариства в Англії. Взагалі, в англосаксонській системі права, частіше за все використовується термін “корпорація”. Його використовують коли хочуть наголосити на тому, що такий суб’єкт права є самостійний, і може виступати учасником правовідносин, як одне ціле. Так у рішенні Верховного Суду США 1819 р. у справі “Trustees of Dartmouth College v. Woodward” [13] наведене таке визначення терміну “корпорація”. Корпорація – це штучне формування, невидиме, нематеріальне, яке існує лише з точки зору права [13]. Якщо звернутися до юридичного словника Блека, то корпорація – це юридична особа створена державою або фізичними особами, у вигляді об’єднання багатьох осіб, яке має своє найменування, яке розглядається законом, як самостійний суб’єкт права, наділене правом постійного або строкового існування, незважаючи на зміну його складу і діюче, як єдине ціле у вирішенні питань, які зазвичай наявні в об’єднаннях в межах правомочностей і компетенції наданих законом [15].

З цього можна зробити висновок, щодо корпорацій відносять велику форму введення підприємницької діяльності. Акціонерне товариство в США – це бізнесова або підприємницька корпорація. На території США, разом з першими акціонерними товариствами, з’являються, так звані “бульбашкові компанії”, їх метою було обманути підписників, шляхом привласнення коштів зібраних під час підписки на акції [1]. Тому до середини XIX століття створення акціонерних товариств здійснювалось за дозвільною системою. Отже, після проголошення



незалежності Америки в 1776 р. діяли такі умови створення корпорацій. Корпорації були строковими, і могли в будь-який момент бути ліквідовані, у випадку порушення закону. Вони могли вести діяльність лише для досягнення поставленої мети, яка була задекларована у статуті. Володіти часткою в іншій корпорації або будь-яким іншим майном, яке не було корисним корпорації для досягнення мети, було заборонено. Держава сильно впливала на корпорації і часто ліквідовувала їх, якщо їх діяльність в результаті викликала суспільну шкоду. Корпорації не могли витратити кошти з метою впливу на прийняття певних законів, а також на благодійні внески в будь-які організації [16].

Протягом наступного століття, держава продовжувала досить сильно контролювати діяльність акціонерних товариств. Особливість корпоративного права США, полягає в тому, що воно закріплюється окремими нормативно-правовими актами, які унікальні для кожного штату. Тому, офіційне законодавче закріплення корпорації отримали в 1811 р. у Законі про інкорпорацій в Нью-Йорку. За ним, корпорації – це об'єднання п'ятьох чи більше осіб, як бажають вести спільну діяльність. Статус корпорації надавався на 20 років після заповнення форми у секретаря штату. У 1868 р. Верховний Суд США у справі Санта-Карла проти південної залізниці прирівняв корпорації до фізичних осіб, в результаті чого, корпораціям було надане право на свободу слова [16]. І тільки через 60 років, цю помилку було виправлено. США можна назвати відмінним прикладом розвитку корпорацій, як форм ведення підприємницької діяльності. На 1800 р. в США було зареєстровано більше 300 корпоративних утворень. А середини XX століття, 80% робочої сили були залучені в корпораціях [11].

Остаточне формування законодавства про корпорації прийшлося на початок XX століття. Закони штатів почали регулювати більшість питань щодо правового режиму корпорацій. Найбільш відомими законам про бізнес корпорації є Делаверський закон та закон міста Нью-Йорк. Але не тільки окремі закони штатів регулювали діяльність бізнесових корпорацій в США. Існує загальний

Модельний закон про бізнес-корпорації, який був розроблений Американською асоціацією юристів у 1950 р. Він не є федеральним, проте 42 штати імплементували його норми до законодавства штатів. За цим законом був поділ на підприємницькі корпорації і не підприємницькі корпорації. А в свою чергу підприємницькі корпорації поділялись на закриті і відкриті. Закритими підприємницькими корпораціями, були корпорації, акціями яких володіли одна особа або декілька. Акції таких корпорацій не могли продаватися на відкритих ринках. Статутом товариства зазначалися порядок та процедура продажу таких акцій. Що стосується відкрити акціонерних товариств, то їх акції можна було купувати та продавати на відкритих ринках.

Такий стрімкий розвиток законодавства про бізнесові корпорації можна пояснити тим, що штати на початку XX століття почали конкурувати одне з одним. Вони хотіли залучити великі капітали і в результаті цього надавали досить вузькі обмеження для створення і умови все покращувалися, і покращувалися. Тому кожний штат, створював власні нормативно-правові акти, що регулювали діяльність акціонерних товариств. Почали з'являтися лідери серед штатів, які надавали більше свободи в діяльності директорів, відсутністю державного контролю. Таким штатом і до сьогодні являється Делавер.

Також діяльність бізнесових корпорацій певним чином регулюють і федеральні закони. У 1933 р. був прийнятий Закон про цінні папери в США. В ньому визначалось право доступу до фінансової інформації корпорації, особам, які володіють її акціями. Законом 1934 р. про торгівлю цінними паперами було встановлено п'ять фондових бірж. Також корпорації та корпоративні відносини підлягають під юрисдикцію інших федеральних законів, які регулюють зайнятість населення, захист навколишнього середовища, антимонопольне законодавство, тощо [11].

Основним же законом залишався, модельний закон про бізнесові корпорації, який мав кілька редакцій, які вносили зміни до попередніх і певним чином збільшували незалежність корпорацій від держави. В деяких штатах новелою стала, відсутність податку на прибуток, та поява малих корпорацій, в яких був

спрощений порядок реєстрації та спрощена процедура оподаткування. Уже в ті часи були виведені загальні принципи корпорації, які діють і зараз:

- корпорація являє собою самостійний суб'єкт права, який здійснює свою діяльність незалежно від її членів;
- діяльність корпорації може бути припинена лише рішенням суду або рішенням самих учасників корпорації, дотримуючись норм законодавства та статуту;
- відповідальність за дії корпорації несе, сама корпорація в межах майна, яким вона володіє;
- корпорація є об'єктом подвійного оподаткування(в окремих штатах ні), оскільки її доходи оподатковуються, як прибуток, і як дохід її учасників.

Отже, на території США, законодавство що регулює діяльність акціонерних товариств розвивалось досить стрімко і безперешкодно через особливості англосаксонської системи права, а також через сприятливе середовище для розвитку. Саме тому можна вважати що законодавство США яке регулює діяльність акціонерних товариств задає загальні тенденції для всього світу. Не тільки через, великий капітал американські корпорації є найбільшими та найбагатшими у світі. Це також великий вплив ретельно продуманого законодавства, яке надавало незалежність корпораціям, і як результат, США, перша країна в світі по процентній ставці працівників саме у корпораціях в світі.

## **2.2 Правовий режим діяльності акціонерних товариств США.**

В США ключовими законами у сфері корпоративного права є Sarbanes-Oxley Act [26] та Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act [27]. Sarbanes-Oxley Act ввів строгі правила звітності та відповідальності для корпорацій після скандалів з Enron і WorldCom, підвищуючи вимоги до аудиту та внутрішнього контролю. У свою чергу Dodd-Frank Act, прийнятий після

фінансової кризи 2008 року, був спрямований на посилення регулювання фінансових ринків та захист споживачів, що відповідало викликам, які виникли внаслідок фінансової кризи. Також варто згадати Model Business Corporation Act (MBCA) [5] - це типовий набір законодавчих положень, покликаний слугувати орієнтиром для окремих штатів США при розробці їхніх корпоративних статутів. Це не закон, а скоріше рекомендація експертів у галузі права щодо стандартизації та модернізації корпоративного права в різних юрисдикціях. MBCA охоплює широке коло питань корпоративного права, включаючи процес реєстрації, корпоративну структуру та управління, обов'язки директорів та посадових осіб, права акціонерів, а також злиття та поглинання. Багато штатів взяли за основу власні корпоративні статuti на основі MBCA, хоча вони можуть адаптувати або змінювати його відповідно до своїх специфічних вимог або політичних уподобань. Більше 40 штатів, взяли його в основу, створюючи своє регіональне законодавство. Закон регулярно оновлюється, щоб відображати зміни в корпоративній практиці та стандартах управління.

Варто зазначити що достатньо важливим законодавчим актом у сфері регулювання діяльності корпорацій США, також є Delaware General Corporation Law [10]. Важливою причиною, чому багато корпорацій вибирають місце реєстрації саме штат Делавер, є податкова вигода. Такі корпорації не підлягають штатному корпоративному податку на прибуток. Також серед переваг можна виділити те, що штат Делавер має Court of Chancery, яке спеціалізується на корпоративних справах, забезпечуючи швидке та кваліфіковане вирішення корпоративних спорів. [11] Хоча федеральні закони, такі як Sarbanes-Oxley Act і Dodd-Frank Act, встановлюють загальнонаціональні стандарти, основне корпоративне право та управління зосереджені саме на рівні штатів.

Отже законодавство США встановлює, що засновниками акціонерного товариства в США може бути одна або більше фізично і/або юридична особа. Основним документом акціонерного товариства є статут. В ньому повинно бути вказано найменування товариства, яке не повинно перекликатися з іншим

товариствами, які зареєстровані в одному штаті, число акцій яке буде випущено корпорацією, юридична адреса товариства, ім'я та адреса кожного засновника. Реєстрація товариства проводиться секретарем штату, в якому створюється акціонерне товариство.

Після затвердження секретарем штату, корпорація вважається діючою, якщо інше не вказано у статуті. Документи, які зазначені у § 1.22 [12], повинні відповідати вимогам § 1.20 [12]. Метою діяльності кожного акціонерного товариства в США, є будь-яка підприємницька діяльність, яка не заборонена законом або якщо статутом не передбачена більш вузька мета. Акціонерне товариство створюється на невизначений строк, якщо інше не вказано у статуті, володіє тими ж правами, що і фізично особа, щодо дій які необхідні для ведення справ товариства. А саме:

- “бути відповідачем, оскаржувати і вести захист в суді від свого імені;
- мати печатку корпорації, змінну на свій розсуд, а також факсиміле цієї печатки, що дозволяє відтворювати її зображення будь-яким способом;
- видавати і змінювати внутрішній регламент і інші внутрішні розпорядчі акти, що визначають порядок управління корпорацією і ведення її справ,
- за умови їх відповідності зі статутом і законодавством штату;
- здійснювати шляхом купівлі, оренди чи іншого способу придбання використання рухомого або нерухомого майна або витягувати на основі загального права або права справедливості інші доходи з майна, де б воно не знаходилося;
- продавати, передавати, перетворювати на заставу, здавати в оренду, змінювати все майно або його частину, а також здійснювати інші пов'язані з ним розпорядчі дії;
- здійснювати підписку на акції, облігації та інші цінні папери, що належать іншим юридичним особам, а також вчиняти щодо таких акцій і облігацій дії, що стосуються придбання, отримання, голосування, застави, позики та інших способів розпорядження ними;

- укладати договори, надавати забезпечення за зобов'язаннями, приймати на себе відповідальність, отримувати грошові позики, випускати власні облігації (як конвертовані, так і ті, які містять здійснювані за вибором акціонера правомочності купувати інші цінні папери корпорації), гарантувати виконання своїх зобов'язань, звертаючи в заставу все майно або частину його, доходів і прав;
- надавати грошові позики, інвестувати і реінвестувати свої кошти, приймати в заставу рухоме або нерухоме майно, що забезпечує виплату наданого в борг;
- вступати в товариства, спільні підприємства, установи, засновані на довірчій власності, входити до складу інших юридичних осіб в якості засновника, учасника, члена, компаньйона або керуючого;
- бути підприємцем, відкривати офіси і здійснювати надані цим Законом повноваження як в межах даного штату, так і поза межами штату;
- обирати директорів, призначати посадових осіб, визначати коло їхніх обов'язків, встановлювати розмір оплати їх праці, надавати їм позики і кредити;
- виплачувати пенсії кожному з числа діючих і колишніх директорів, посадових осіб, найманих працівників і представників, а також засновувати на користь згаданих осіб, на праві довірчої власності пенсійні фонди, встановлювати плани виплати пенсій, плани участі в прибутках і преміях;
- здійснювати пожертвування до фондів соціальної допомоги або до фондів, засновані для благодійних, наукових або освітніх цілей;
- вести будь-яку не заборонену законом підприємницьку діяльність, що сприяє урядовому курсу;
- здійснювати платежі і пожертвування, а також інші не суперечать закону дії, які розвивають і зміцнюють справи корпорації”[11].

Щодо органів управління акціонерних товариств в США, то основним органом є збори акціонерів. Існують щорічні, спеціальні і збори, які скликаються за

рішенням суду. Щорічні поводяться раз в рік в строки, які зазначені у статуті товариства. Вони повинні відбуватися лише в тому штаті, де зареєстроване товариство, якщо інше не зазначено у статуті. Спеціальні збори скликаються на вимогу ради директорів, а також осіб, у яких за статутом, передбачено таке право. Збори, які скликаються за рішенням суду, можуть відбутися лише за рішенням суду того штату, в якому товариство зареєстроване і тільки, якщо наявна заява уповноваженої на участь в щорічних зборах особи, якщо такі збори не відбулися протягом 6 місяців з дня закінчення фінансового року даної корпорації або 15 місяців з дня проведення останніх щорічних зборів. Також суд вправі сам визначати час та місце проведення зборів, акціонерів, які повинні приймати участь у щорічних зборах. Акціонер вправі відмовитись від участі в зборах, проте тільки в письмовій формі. Акціонера на зборах може, представляти його довірена особа за договором довіреності.

Після того, як встановлено дату та місце проведення зборів, акціонерне товариство повинно скласти в алфавітному порядку список акціонерів, які мають отримати повідомлення про проведення зборів і можуть бути присутні на зборах. Даний список акціонерів повинен бути відкритим, та за вимогою будь-якого акціонера має бути показаний йому. Один або більше акціонерів мають право створювати трести для голосування. Такими чином вони обирають одного представника, який голосує від їх імені та вчиняє інші дії на зборах.

Виконавчим органом акціонерних товариств в США, є рада директорів. Даний орган є обов'язковим до створення. Проте, якщо число учасників корпорації менше 50, то таке товариство вправі відмовитись від створення Ради директорів або звужити його компетенцію. До компетенції ради директорів входить вирішення справ, підписання угод та інші види діяльності, які не входять до компетенції зборів і вказані у статуті акціонерного товариства. Також в американському законодавстві про акціонерні товариства наявна така процедура, як ротація директорів. У раз, якщо в акціонерному товаристві наявні 9 або більше директорів, то в статуті можуть бути передбачені пункти про

ротацію. Директорів ділять на декілька груп, які змінюються один за одним після кожних щорічних зборів.

Отже, проаналізувавши законодавство США, що визначає правовий статус акціонерних товариств, можна зазначити високий рівень незалежності корпорацій. Дуже чітко визначені умови реєстрації, перелік документів, процедура управління акціонерними товариствами. Також американське законодавство ставить корпорацію на рівні з фізичною особою.

## **Висновки до Розділу 2**

Проаналізувавши історію розвитку законодавства в Україні та США, можна вважати, що XVIII століття, це час коли почали засновуватись перші акціонерні товариства у світі. Хоча перші акціонерні товариства були засновані в Англії, вони швидко розповсюдились по світу за допомогою торговців. Оскільки США утворилося із 13 колоній Англії, то не дивно, що на сьогоднішній день законодавство США про акціонерні товариства є найбільш розвиненим і задає тенденції та слугує прикладом для інших держав. Ситуація з розвитком, акціонерних товариств на території України є дуже складною. У XVII столітті в Австро-угорській імперії почали з'являтися перші акціонерні товариства, проте на українських землях це були поодинокі випадки. Оскільки землі сучасної України доволі часто переходили від однієї країни до іншої, акціонерні товариства не мали такого сприятливого середовища у порівнянні зі Сполученим Штатами. З 1776 року в США, розвиток законодавства про акціонерні товариства був прогресивним, а на території України законодавство про акціонерні товариства почало розвиватися прогресивно лише з 1991 р. Така відмінність в умовах та подіях на територіях двох держав, наклала свій відбиток на популярності, доступності, а також на рівні розвитку етики корпоративного управління акціонерним товариством. В останні роки в Україні спостерігається поступове зниження кількості акціонерних товариств [7]. На мою думку це зумовлено нестабільною економічною ситуацією в країні, проблемами у



доступності та зрозумілості законодавства, а також історичними чинниками. В той самий час в США кількість корпорацій постійно зростає і на це є декілька причин. По-перше, США мають сильну культуру підприємництва та інновацій, яка заохочує людей відкривати новий бізнес і створювати корпорації. Доступність ресурсів, таких як фінансування та можливості для налагодження зв'язків, має позитивний вплив на підприємницьке середовище. По-друге, регуляторне середовище США є відносно сприятливим для ведення бізнесу, що полегшує підприємцям процес створення корпорацій. Спрощені процедури реєстрації бізнесу, а також податкові пільги та інші заходи державної політики США сприяють створенню нових корпорацій. По-третє, бізнес все більше працює на глобальному ринку, багато компаній обирають реєстрацію в США, щоб скористатися перевагами стабільного правового та регуляторного середовища, доступу до капіталу та добре розвиненої корпоративної культури. В Україні встановлений мінімальний статутний капітал у 200 мінімальних заробітних плат, а в Америці мінімальний статутний капітал відсутній, також існує можливість створити малу корпорацію, у якої мала кількість учасників, невеликий статутний капітал, тощо. Це говорить про те, що США відкрите для створення не тільки великого, а й малого та середнього бізнесу, що не можна сказати про Україну. На мою думку рано чи пізно вітчизняний законодавець прийде до відміни такого поняття як мінімальний статутний капітал. Проте вже зараз можна говорити, що заснування акціонерного товариства стало в рази доступніше і хочеться щоб така тенденція зберігалась і надалі. Також можна споглядати тенденцію спрощення процесу управління акціонерного товариства в Україні.

Щодо процедури реєстрації, то в США, це заявницький порядок створення. Тобто до секретаря штату надсилається заява і пакет документів, який зазначений у законодавстві. Цього достатньо для того щоб створити акціонерне товариство. В Україні діє нормативно-явочний порядок створення. Загалом це 12 етапів, через котрі потрібно пройти, для того щоб створити акціонерне товариство. Також в Україні існує таке поняття, як засновницький договір. У

світі споглядається тенденція спрощення реєстрації суб'єктів господарювання. Тому така процедура, яка існує зараз в Україні є доволі складною. Дуже цікавою в американському законодавстві є можливість скликання загальних зборів рішенням суду. Таким чином, усі нагальні питання щодо діяльності акціонерного товариства, можуть вирішуватись у більш короткий час, що є зручним, як для держави так і для акціонерів. Велика різниця між акціонерними товариствами в США та Україні спостерігається у відкритості та прозорості їх діяльності. Найбільш розвинені корпорації в США, 4 рази на рік звітують про результати своєї діяльності, не тільки перед державою і внутрішніми органами. Ця інформація є публічною, і кожний споживач, або інша юридична особа, яка має на меті співпрацювати за даною корпорацією, може дізнатися про ці результати. Тому в Україні, дуже важливо прийняти законодавство, яке забезпечить прозорість та відкритість бізнесу, яке буде відповідати міжнародним стандартам звітності.

Важливою складовою акціонерних товариств, є іноземні інвестиції. Для того, щоб іноземні інвестиції залучалися в країну, потрібно створити сприятливий інвестиційний клімат. Якщо США, не настільки сильно потребує залучення іноземного капіталу, то для Українських вітчизняних акціонерних товариств, це досить важливий пункт для розвитку. Тому держава повинна сприяти залученням іноземного капіталу, для того щоб пришвидшити розвиток, покращити інфраструктуру держави, а також отримати досвід управління акціонерним товариствами від більш розвинених країн. Незважаючи на те, що законодавство про акціонерні товариства України та США, знаходяться на різному рівні розвитку, українське законодавства має багато спільних рис з американським. Акціонерні товариства поділяються, на публічні та приватні. Відсутня вимога щодо мінімальної вартості акцій. Не ідентична, проте схожа система управління акціонерними товариствами. Можливість захисту особистих та колективних інтересів акціонерів в суді.

Основними напрямками, які потрібно вдосконалювати в законодавстві України про акціонерні товариства є:

“ – удосконалення національного законодавства щодо діяльності акціонерних товариств та забезпечення реалізації державної політики, спрямованої на досягнення відповідності національного корпоративного законодавства міжнародним стандартам;

– розвиток та вдосконалення механізмів корпоративного управління, захисту прав акціонерів, забезпечення прав інвесторів власників акцій, підвищення ролі акціонерів у корпоративному управлінні;

– контроль за прозорістю та відкритістю діяльності акціонерних товариств, досягнення балансу інтересів між дрібними (міноритарними) та великими акціонерами, що контролюють акціонерне товариство;

– створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні та передумов для підвищення інвестиційної привабливості акцій вітчизняних акціонерних товариств;

– забезпечення стабільного та ефективного розвитку фондового ринку як зовнішнього середовища діяльності акціонерних товариств;

– удосконалення механізмів обігу цінних паперів та операцій емітентів і інвесторів з акціями на фондовому ринку;

– контроль за прозорістю та відкритістю діяльності всіх суб’єктів фондового ринку;

– забезпечення рівних можливостей для доступу емітентів, інвесторів та посередників на фондовий ринок, створення умов для розвитку добросовісної конкуренції на ринку;

– удосконалення системи розкриття інформації на ринку цінних паперів, забезпечення всіх суб’єктів рівними можливостями для доступу до фінансових ринків та інформації;

– запобігання монополізації на ринку та створення умов для розвитку добросовісної конкуренції;” [7]

Незважаючи на всі напрямки над якими вітчизняний законодавець може змінити у майбутньому, нова редакція закону певним чином полегшила та удосконалила процес функціонування акціонерних товариств і частково

наблизила українське законодавство до західних стандартів. На мою думку тенденція на спрощення законодавства що регулюють акціонерні товариства повинна зберігатись і надалі.

### Розділ 3

## Тенденції та виклики правового регулювання акціонерних товариств в Україні та США

### 3.1 Переваги та недоліки інтеграції штучного інтелекту в корпоративне управління

В умовах швидкого розвитку інформаційних технологій і в свою чергу корпоративного управління акціонерні товариства в Україні та США стикаються з новими можливостями та викликами, зумовленими технологічним прогресом у двох секторах: Штучний інтелект та Blockchain. Штучний інтелект з його глибокими можливостями в аналізі даних, прийнятті рішень та можливості автоматизації процесів революціонує спосіб управління компаніями у тому числі і у прийяття стратегічних рішень. У контексті акціонерних товариств інтеграція штучного інтелекту обіцяє підвищену ефективність та інноваційні рішення складних проблем, пропонуючи конкурентну перевагу на обох ринках.

У свою чергу технологія блокчейн, особливо у сфері криптовалют, може змінити підхід акціонерних товариств до управління своїми активами. Важливо розглядати блокчейн, як технологію що забезпечує безпрецедентний рівень прозорості та безпеки, і саме це має вирішальне значення для управління та дотримання нормативних вимог акціонерними товариствами.

Оскільки вище зазначені технології продовжують розвиватися та інтегруватися в корпоративні процеси, важливо розглядати їх враховуючи рівень ризику викликів які вони можуть нести. Також варто розглянути, як саме Штучний інтелект і блокчейн можуть впливати на права акціонерних товариств, а також на законодавство що регулює діяльність акціонерних товариств в Україні та США. Поява та поширення штучного інтелекту (далі —ШІ) в контексті акціонерних товариств, може досить сильно вплинути на законодавство що регулює діяльність товариств та їх прав, а також на корпоративне управління.

В літературі є достатньо багато визначень поняття штучного інтелекту, наприклад юридичний словник визначає штучний інтелект як програмне забезпечення, яке використовується для того, щоб змусити комп'ютери та роботів працювати краще, ніж люди. Першим хто дав визначення штучному інтелекту був Джон Маккарті в 1956 році на Дартмутській конференції. Він визначав, що штучний інтелект – це наука і техніка створення інтелектуальних машин, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм [28]. Європейська комісія зі штучного інтелекту у своєму документі визначила, що штучний інтелект (ШІ) - “це системи, розроблені людиною, які, маючи складну мету, діють у фізичному або цифровому світі, сприймаючи навколишнє середовище, інтерпретуючи зібрані структуровані або неструктуровані дані, міркуючи на основі отриманих знань і приймаючи рішення про те, як діяти для досягнення поставленої мети. неструктурованих даних, міркуючи на основі знань, отриманих з цих даних, і приймаючи рішення про найкращі дії (відповідно до заздалегідь визначених параметрів) для досягнення поставленої мети.” [25]

Надати вичерпне визначення цьому поняттю достатньо складно оскільки це сфера яка змінюється дуже швидко, тому під штучним інтелектом з плином часу будуть розуміти все більше речей, оскільки він буде задіяний у все більшій кількості процесів. Наприклад інтеграція штучного інтелекту в бізнес феру - це не просто доповнення існуючих систем які зможуть знизити витрати і підвищити прибутки, а потужний інструмент, який вимагає всебічної переоцінки та детального перегляду існуючих звичаїв та правил в корпоративному законодавстві.

Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту став певним парадоксом. З одного боку ШІ пропонує безпрецедентні можливості для корпоративної ефективності та прийняття рішень, однак в той час ця технологія породжує цілий спектр правових проблем та викликів.

Більше того, роль ШІ у зміні корпоративних прав та обов'язків виходить за рамки просто операційних міркувань, заглиблюючись у саму суть корпоративної правосуб'єктності та юридичного визнання нелюдського фактору

в процесах прийняття рішень. Цей новий дискурс сигналізує про тектонічний зсув у правовій теорії, кидаючи виклик основоположним принципам корпоративного права, встановленим у такій знаковій справі, як "Округ Санта-Клара проти Південно-Тихоокеанської залізниці" (1886), а також "Вальковський проти Карлтона" (1966). [29]

Справа "Округ Санта-Клара проти Південно-Тихоокеанської залізниці" 1886 року є основоположною справою Верховного Суду США, яка мала глибокий вплив на корпоративне право, зокрема на те, як корпорації розглядаються в конституційному праві США. На цю справу часто посиляються для обґрунтування доктрини, що корпорація є "особою" для цілей 14-ї поправки, яка стосується рівного захисту та належної правової процедури відповідно до закону. Спир у справі "Округ Санта-Клара проти Південно-Тихоокеанської залізниці" стосувався оподаткування стовпчиків вздовж залізничних колій, що належать Південно-Тихоокеанській залізничній компанії. Залізниця стверджувала, що різні округи Каліфорнії стягують податки у непослідовний та дискримінаційний спосіб, що, на її думку, порушує положення про рівний захист 14-ї поправки до Конституції. У рішенні Верховний Суд США фактично не виніс рішення щодо позовів на підставі 14-ї поправки. Замість цього він вирішив справу на інших підставах, пов'язаних з тим, як нараховувалися податки на майно залізниці. Однак у заголовку справи - резюме, яке не є частиною офіційного висновку, референт зазначив, що Суд постановив, що корпорації є "особами" відповідно до 14-ї поправки. Хоча суд прямо не торкався питання корпоративної правосуб'єктності в тексті рішення, його заголовок широко цитувався і розглядався як такий, що встановлює, що корпорації користуються захистом відповідно до 14-ї поправки. Таке тлумачення дозволило корпораціям посилатися на конституційні права в різних контекстах та ситуаціях.

Концепція корпоративної правосуб'єктності, встановлена в такій справі, як "Округ Санта-Клара проти Південно-Тихоокеанської залізниці", стає все більш актуальною в дискусіях про ШІ тому що системи штучного інтелекту можуть

відігравати все більш важливу роль у прийнятті рішень, отже виникає питання, якою мірою компанія несе відповідальність за дії своїх систем штучного інтелекту і чи може штучний інтелект в кінцевому підсумку бути визнаний юридичною особою або мати права відповідно до закону. Компанії в яких системи штучного інтелекту які вважатимуться частиною юридичної особи можуть бути притягнуті до відповідальності за рішення або дії їхнього штучного інтелекту. З іншого боку, якщо ШІ коли-небудь буде визнаний незалежним "суб'єктом" у юридичному сенсі, це може мати наслідки для розподілу обов'язків і прав між системами ШІ та акціонерними товариствами.

Подібно до того, як корпораціям надані певні права згідно з Конституцією, може настати день, коли просунуті системи ШІ потребуватимуть подібного захисту. Як це буде вирішуватися, залишається складним і відкритим питанням, яке, ймовірно, потребуватиме нових правових інтерпретацій та/або детального вдосконалення законодавства.

Отже справа округу Санта-Клара має важливе значення, оскільки вона закріплює уявлення про те, що нелюдські суб'єкти а саме корпорації мають права і захист відповідно до закону, створюючи прецедент, який потенційно може вплинути на майбутні юридичні міркування щодо ШІ та корпоративного управління. Враховуючи, що ШІ буде все більше інтегруватися в процеси юридичних осіб, принципи, викладені в цій справі, можуть стати орієнтиром для правових систем щодо прав і обов'язків ШІ в рамках цих суб'єктів господарювання.

Оскільки системи, керовані штучним інтелектом, все частіше беруть участь у прийнятті критично важливих бізнес-рішень, вони підвищують ефективність і прибутковість, водночас породжуючи складні юридичні та етичні дилеми, особливо у сфері корпоративної відповідальності.

Роль штучного інтелекту в удосконаленні процесів прийняття корпоративних рішень ґрунтується на його безпрецедентній здатності аналізувати великі масиви даних, виявляти закономірності та прогнозувати результати з точністю і швидкістю, недосяжною для людського пізнання. Ці можливості, оптимізуючи



операційну ефективність і стратегічне передбачення, створюють унікальні виклики в контексті корпоративного управління. Питання підзвітності в рішеннях, що приймаються за допомогою ШІ - чи то у фінансовому прогнозуванні, оцінці ризиків або аналізі ринку - постає як критично важлива проблема. Традиційні моделі управління, в основі яких лежать люди, що приймають рішення, стикаються з необхідністю інтегрувати нелюдські, алгоритмічні процеси прийняття рішень. [29]

Однією з найкритичніших проблем, які виникають у зв'язку з впровадженням ШІ в корпоративному середовищі, є розподіл відповідальності. У сценаріях, коли рішення, прийняті на основі ШІ, призводять до значних фінансових втрат або правових порушень, традиційна правова доктрина, яка ґрунтується на людських намірах і недбалості, стикається з ситуацією без виходу. Дана проблема посилюється складнощами, притаманними системам штучного інтелекту, зокрема, через відсутність прозорості в алгоритмічних процесах прийняття рішень і відсутністю явного наміру, який зазвичай асоціюється з людськими діями. Складність ще більше посилюється, якщо врахувати широкий спектр застосувань ШІ - від автоматизованих торгових систем у фінансовій сфері до аналітики на довгі роки вперед в управлінні підприємницькими операціями. Кожна програма, яка вирішує той чи інший спектр проблем для акціонерних товариств створює свої унікальні проблеми з точки зору нагляду, контролю та підзвітності. В результаті виникає правова невизначеність, що вимагає перегляду існуючих систем відповідальності, щоб врахувати зростаючий вплив ШІ на прийняття корпоративних рішень.

Вивчаючи вплив штучного інтелекту на прийняття корпоративних рішень та відповідальність у різних юрисдикціях, стає очевидним контраст між Україною та США. Обидві країни намагаються інтегрувати ШІ у свій корпоративний сектор, але їхні підходи відображають різні правові традиції та ступінь впровадження новітніх технологій. Виклик полягає в розробці правової бази, яка буде достатньо надійною, щоб впоратися зі складнощами ШІ, в той же час достатньо гнучкою, щоб адаптуватися до його швидкої еволюції, і достатньо

гармонійною, щоб відповідати міжнародним стандартам і практикам. Виклик є досить серйозним і вимагає консолідації всіх найкращих науковців світу в абсолютно у всіх сферах, оскільки не існує сфери яку не торкнеться штучний інтелект у майбутньому. Потенційна небезпечність даної технології полягає у тому, що багато наукових відкриттів і досягнень було здобуто через велику кількість помилок які були проаналізовані і виправлені в майбутньому. Але ШІ може не дозволити нам робити ці помилки, оскільки їх ціна може бути фатальною.

Інтеграція систем штучного інтелекту (ШІ) в корпоративні процеси відкрила еру, коли дані є не просто ресурсом, а критично важливим активом для операційного та стратегічного успіху. Однак така залежність систем штучного інтелекту від величезних масивів даних привернула увагу до серйозних проблем, пов'язаних з конфіденційністю та захистом даних, особливо з огляду на суворе регуляторне середовище як у США, так і в Україні. Системи штучного інтелекту за своєю природою потребують великих наборів даних для навчання та вдосконалення своїх алгоритмів. Цей підхід, заснований на даних, лежить в основі ефективності ШІ в різних сферах застосування - від аналізу поведінки клієнтів до предиктивного технічного обслуговування на виробництві. Однак потреба у великомасштабній агрегації та обробці даних незмінно викликає занепокоєння щодо конфіденційності та безпеки особистої та конфіденційної інформації. Баланс між використанням даних для штучного інтелекту та захистом прав на приватність є парадоксом, який лежить в основі сучасних обговорень щодо захисту даних. Це підтверджує відома справа "Роббінс проти шкільного округу Лоуер Меріон" (2010) [31] Ця справа стосувалася шкільного округу в Пенсильванії, який видав учням ноутбуки в рамках освітньої ініціативи. Без відома учнів або їхніх батьків на ноутбуки було встановлено програмне забезпечення, яке могло віддалено активувати веб-камери. Це програмне забезпечення нібито мало допомогти знайти втрачені або викрадені ноутбуки, фотографуючи користувачів і навколишнє середовище, а також роблячи знімки екрана і записуючи натискання клавіш. Суперечності почалися,

коли Блейк Роббінс, учень школи, був притягнутий до дисциплінарної відповідальності за неналежну поведінку вдома на підставі зображення, зробленого веб-камерою його ноутбука без його відома. Сім'я Роббінсів подала позов проти шкільного округу Нижнього Меріона, звинувачуючи його в порушенні права на приватність, включаючи незаконне перехоплення електронних повідомлень і вторгнення в особисте життя, що є серйозними звинуваченнями відповідно до законів штату і федеральних законів. Справу було врегульовано в позасудовому порядку, коли шкільний округ погодився виплатити певну суму родині Роббінсів та іншим позивачам, які приєдналися до позову. Варто зазначити, що шкільний округ не визнав жодних правопорушень, але погодився змінити свою політику щодо використання програмного забезпечення для моніторингу на учнівських ноутбуках. Цей кейс підкреслює критичну важливість дотримання конфіденційності при розгортанні технологій моніторингу, що безпосередньо стосується і ШІ. Компанії, які використовують ШІ для моніторингу роботи співробітників, поведінки клієнтів або інших видів діяльності, повинні гарантувати, що такий моніторинг поважає права на приватність і відповідає чинному законодавству. [30]

Проаналізувавши справу Роббінса можна зробити наступний висновок - якщо ми говоримо про впровадження нових технологій важливо зазначити необхідність прозорості та інформованої згоди під час збору персональних даних, особливо з використанням технологій, які можуть бути непомітними для користувача. Вона підкреслює необхідність суворого дотримання законів про конфіденційність та етичних стандартів, особливо в умовах, коли технології штучного інтелекту стають все більш поширеними і здатні втручатися в особистий простір. Це особливо актуально для систем штучного інтелекту, які обробляють персональні дані, коли особи, чиї дані обробляються, не знають про масштаби збору та аналізу даних.

У США правовий ландшафт захисту персональних даних характеризується розмаїттям нормативно-правових актів на рівні штатів і на федеральному рівні. До них відносяться комплексні закони, такі як Каліфорнійський закон про

захист персональних даних споживачів (ССРА) [32], та галузеві нормативні акти, такі як Закон про переносимість та відповідальність за медичне страхування (HIPAA) 33. Кожен з цих законів встановлює суворі правила щодо обробки даних, згоди та прав користувачів, створюючи складний сценарій дотримання вимог для компаній, що використовують ШІ. Динамічний та іноді суперечливий характер цих нормативних актів створює значні труднощі для інтеграції ШІ, вимагаючи складних механізмів дотримання вимог.

З іншого боку, підхід України до захисту даних зазнає трансформації у відповідності до стандартів Європейського Союзу, особливо після прийняття Загального регламенту про захист даних (GDPR) [35]. Це узгодження означає перехід до більш суворого режиму захисту даних, щодо мінімізації даних, згоди та прав користувачів. Для компаній, що працюють в Україні, ця еволюція знаменує собою критичний момент у впровадженні практик, які відповідають підвищеним стандартам конфіденційності, одночасно використовуючи переваги штучного інтелекту.

Суть конфлікту між системами штучного інтелекту та правилами захисту даних полягає в дихотомії між непрозорістю алгоритмів штучного інтелекту та вимогами прозорості законів про захист даних в Україні та США. Системи штучного інтелекту, особливо ті, що базуються на глибокому навчанні, часто функціонують як так звані "чорні скриньки" в яких процеси прийняття рішень не є повністю прозорими або такими, що піддаються інтерпретації. Ця характеристика ШІ створює прямий виклик нормативним актам, які вимагають прозорості в обробці даних і обґрунтуванні автоматизованих рішень. [35]

Крім того, принципи мінімізації даних і обмеження цілей, що лежать в основі багатьох законів про конфіденційність, суперечать зростаючим потребам систем ШІ у великих обсягах даних. Ця суперечність вимагає переоцінки стратегій роботи з даними і спонукає компанії шукати інноваційні способи використання потенціалу ШІ, дотримуючись при цьому суворих стандартів захисту персональних даних.

Постійна еволюція законів про захист даних у поєднанні зі стрімким розвитком технологій штучного інтелекту вимагає гармонізованого підходу. Це передбачає розробку систем штучного інтелекту, які не тільки ефективні та потужні, але й поважають право на приватність і відповідають законодавчим вимогам. Такий підхід потягне за собою розвиток методів ШІ, що зберігають конфіденційність, таких як федеративне навчання і диференційована конфіденційність, гарантуючи, що розвиток ШІ відповідатиме імперативам захисту даних. [36]

Отже, перетин систем штучного інтелекту та конфіденційності даних є складним викликом для акціонерних товариств як у США, так і в Україні. Баланс між потребами ШІ в даних і суворими вимогами законів про конфіденційність вимагає тонкого підходу, що може поєднати технологічні інновації з правовими та етичними поправками. Оскільки штучний інтелект продовжує змінювати корпоративний ландшафт, його гармонізація зі стандартами конфіденційності даних залишається важливою сферою, яка потребує постійної уваги та розвитку.

Штучний інтелект може як полегшити, так і ускладнити дотримання нормативних вимог. З одного боку, інструменти штучного інтелекту можуть допомогти акціонерним товариствам в Україні та США ефективніше контролювати та дотримуватися юридичних зобов'язань. З іншого боку, непрозорість алгоритмів штучного інтелекту може ускладнити перевірку дотримання вимог законодавства, особливо в секторах із суворим регуляторним наглядом.

З цього випливає, що розвиток штучного інтелекту вимагає адаптації корпоративного законодавства в обох країнах. Це передбачає не лише перегляд системи відповідальності та управління, щоб пристосувати її до прийняття рішень за допомогою штучного інтелекту, а й оновлення законодавства у сфері інтелектуальної власності та захисту даних. Як українська, так і американська правові системи повинні розвиватися, щоб відповісти на ці специфічні виклики, пов'язані зі все більшою інтеграцією штучного інтелекту, забезпечуючи при цьому захист корпоративних прав і чітке визначення відповідальності.

### **3.2 Блокчейн як технологія трансформації акціонерних товариств: можливості та виклики**

Останніми роками технологія блокчейн та її найвідоміше застосування - криптовалюта - стали трансформаційною силою в глобальному економічному ландшафті. Ця революційна технологія пропонує децентралізований і безпечний реєстр транзакцій, який змінює спосіб роботи компаній та управління їхніми фінансами. Для акціонерних товариств в Україні та США блокчейн відкриває як безпрецедентні можливості, так і значні виклики.

Перспективи блокчейну полягають у його здатності підвищити прозорість, збільшити операційну ефективність та переосмислити традиційні корпоративні практики. Компанії можуть використовувати блокчейн для будь-яких процесів - від оптимізації операцій ланцюжка поставок і вдосконалення систем голосування акціонерів до автоматизації юридичних і фінансових угод за допомогою смарт-контрактів. Крім того, поява криптовалют відкрила нові шляхи для залучення капіталу, такі як первинне розміщення монет (ICO) та розміщення токенів безпеки (STO), які є альтернативою традиційним методам, таким як первинне публічне розміщення акцій (IPO).

Проте інтеграція блокчейну та криптовалют у корпоративну практику не позбавлена перешкод. Регуляторне середовище в Україні та США все ще перебуває в процесі становлення, а нормативно-правова база намагається наздогнати стрімкий розвиток цифрових технологій. Це створює складне середовище для акціонерних товариств, які повинні враховувати вимоги законодавства, ризики для безпеки та ширші наслідки впровадження таких проривних фінансових технологій.

Концепція технології блокчейн була вперше викладена в 1991 році Стюартом Хабером і Скоттом Сторнеттою. Вони запропонували практичне рішення в обчислювальному плані для позначення часу в цифрових документах, щоб їх не

можна було підмінити або підробити. Система використовувала криптографічно захищений ланцюжок блоків для зберігання документів з позначкою часу. [39].

Однак технологія блокчейн не привертала значної уваги, поки не стала основним компонентом біткоїна - криптовалюти, яку в 2008 році запровадила особа або група осіб під псевдонімом Сатоші Накамото. У технічному документі під назвою "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System" було представлено практичне застосування блокчейну для створення децентралізованої цифрової валюти, яка є вільною від втручання у неї. [40].

З того часу використання блокчейну вийшло за межі криптовалют і поширилося на різні інші сфери, включаючи смарт-контракти, управління ланцюгами поставок, корпоративне управління, оплату податків тощо. [38] Це розширення частково відбулося завдяки впровадженню програмованих блокчейнів, таких як Ethereum, які були запропоновані в документі Віталіка Бутеріна в 2013 році, що дозволяє розробляти децентралізовані додатки з використанням смарт-контрактів.[41]

Отже, основними перевагами блокчейну в контексті акціонерних товариств України та США є ефективність та прозорість, відкриття нових можливостей в залученні капіталу та використання смарт-контрактів.

Ефективність та прозорість технології блокчейн висвітлюється у праці МакКоррі, Шахандашті та Хао під назвою "A Smart Contract for Boardroom Voting with Maximum Voter Privacy "[42]. Вона є особливо важливою для теми блокчейну в корпоративному управлінні та голосуванні акціонерів. В роботі представлено абсолютно новий підхід до голосування акціонерів з використанням технології блокчейн. Впроваджуючи систему на основі блокчейну, розроблену спеціально для голосування акціонерів на зборах, автори звертаються до фундаментального аспекту корпоративного управління. Їхній підхід використовує смарт-контракти, які є самодостатніми контрактами, умови яких безпосередньо записані в коді на блокчейні. Така технологія може гарантувати, що процес голосування є не лише автоматизованим та захищений від фальсифікацій процес голосування. Також важливою особливістю

запропонованої системи є її мета надати максимальний захист приватності учасників голосування. У традиційних системах голосування забезпечення конфіденційності голосів при збереженні прозорості та можливості перевірки може бути складним завданням. В основу рішення, яке запропонував МакКоррі та його колегаи, увійшли криптографічні методи для захисту ідентичності та вибору виборців, гарантуючи, що голоси не можуть бути відстежені до осіб, які їх віддали. Це особливо важливо в контексті корпоративного управління, де ставки при голосуванні можуть бути високими, а тиск з боку більшості або впливових акціонерів може спотворити справжнє волевиявлення. [42]

З точки зору корпоративного права, впровадження такої технології може революціонізувати процес прийняття рішень в акціонерних товариствах. Правові рамки, що регулюють їх діяльність, вимагають суворих стандартів документації та прозорості, які може забезпечити технологія блокчейн. Автоматизуючи та роблячи процес голосування безпечним, блокчейн може потенційно зменшити витрати, пов'язані з дотриманням законодавства та веденням документації.

Варто зазначити що дослідження МакКоррі, Шахандашті та Хао додатково відкриває дискусію про ширші наслідки застосування блокчейну для корпоративного управління, які виходять за рамки простого голосування. Воно створює прецедент для інших застосувань блокчейну в управлінні цифровими ідентифікаціями, безпечному збереженні корпоративних рішень і більш автоматизованому дотриманні регуляторних вимог.

Ще однією важливою перевагою технології блокчейн є те, що вона запроваджує нові методи залучення капіталу, які можуть революціонізувати традиційні фінансові моделі, що є надзвичайно важливо в контексті акціонерних товариств. Серед цих методів можна виділити Initial Coin Offering( далі – ICO) та Security Token Offering (STO).

ICO - це менш регульований спосіб залучення капіталу для компаній або проектів шляхом випуску власних криптовалютних токенів, які зазвичай обмінюються на біткойн, ефіріум або інші криптовалюти. Ці токени зазвичай



представляють майбутній доступ до продукту або послуги компанії, а не частку в капіталі, що робить їх утилітарними токенами. Відсутність суворого регуляторного нагляду зробила ICO популярними, хоча вони часто піддаються ретельній перевірці на предмет високих ризиків, включаючи шахрайство і провал проекту. [45]

Щодо STO, то такий метод залучення інвестицій передбачає випуск цифрових tokenів на криптовалютній біржі, проте такі токени підкріплені реальними активами і підпадають під дію регуляторного законодавства про цінні папери. STO пропонують токени безпеки, які представляють собою інвестиційний контракт на базовий актив, такий як акції або нерухомість, що робить їх схожими на традиційні цінні папери. Відповідність вимогам законодавства про цінні папери гарантує, що STO забезпечують кращий захист інвесторів, що робить їх більш безпечним варіантом інвестування.[46]

Тобто основні відмінності між ICO та STO полягають у нормативно-правовій базі та характері випущених tokenів. ICO зазвичай пропонують менший захист інвесторів через мінімальні регуляторні вимоги та випуск утилітарних tokenів. На відміну від них, STO повинні дотримуватися законів про цінні папери, пропонуючи більшу прозорість і підзвітність, а також використовувати токени безпеки, які є продуктами інвестиційного класу. Це робить STO більш схожими на традиційні пропозиції цінних паперів, забезпечуючи безпечнішу платформу для інвестицій порівняно з більш спекулятивними ICO. Саме тому вони вже стають достатньо потужною альтернативою Initial Public Offering (далі – IPO), оскільки IPO це сильно регульований та дорогий процес. Варто зазначити, що ICO та STO користуються популярністю, особливо в тих фінансових ринках, які є менш зрілими. Даними методами залучення інвестицій можна не тільки розширити базу інвесторів, але й спростити доступ до інвестування, що може потенційно сприяти позитивному розвитку економіки, особливо у пост-воєнний період.

Враховуючи новизну та революційність технології блокчейн вона несе за собою велику кількість викликів. Науковці виділяють адаптацію законодавства,

покращення кібербезпеки, а також проблеми, з якими стикаються акціонерні товариства при дотриманні існуючих фінансових норм під час використання нових технологій, включаючи правила боротьби з відмиванням грошей (AML) та (KYC).

Україна демонструє зацікавленість у створенні сприятливого середовища для інновацій у сфері блокчейну та криптовалют. Однак нормативно-правова база все ще перебуває на стадії становлення. Незважаючи на певні кроки, спрямовані на встановлення більш конкретних правил, такі як нещодавня легалізація криптовалют відповідно до стандартів FATF (Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей), багато чого ще належить зробити для забезпечення чіткої та всеосяжної правової структури. Відсутність остаточного регулювання призводить до невизначеності для підприємств, які прагнуть запровадити технології блокчейн, оскільки вони стикаються з труднощами в прогнозуванні юридичних зобов'язань і потенційних змін у законодавстві.

У Сполучених Штатах регуляторне середовище для блокчейну та криптовалют є складним і сегментованим на федеральному рівні та на рівні штатів. Різні відомства, зокрема SEC (Комісія з цінних паперів і бірж), CFTC (Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами) та IRS (Служба внутрішніх доходів), мають різні тлумачення та рекомендації щодо криптовалют і блокчейну. Такий регуляторний підхід створює складне середовище для акціонерних товариств, що додає стратегічної складності та ризику. Подібна неоднозначність і непослідовність у нормативно-правових актах в обох країнах може ускладнити інвестиційні рішення, операційні стратегії та потенційне масштабування блокчейн-ініціатив для акціонерних товариств.

### **Висновки до розділу 3**

Отже, інтеграція штучного інтелекту (ШІ) в акціонерні товариства знаменує собою трансформаційний зсув у тому, як працює та конкурує бізнес. Здатність штучного інтелекту аналізувати величезні масиви даних, автоматизувати

складні процеси та оптимізувати процеси прийняття рішень має потенціал для суттєвого підвищення ефективності, інноваційності та прибутковості цих компаній. Однак ця технологічна інтеграція не позбавлена певних викликів.

По-перше, суттєвою перешкодою є питання відповідальності. Оскільки системи штучного інтелекту відіграють все більш автономну роль у прийнятті корпоративних рішень, традиційні межі відповідальності та підзвітності стають розмитими. Правові прецеденти, такі як "Salomon v A Salomon & Co Ltd", підкреслюють розмежування корпоративної та особистої відповідальності, але ШІ ускладнює ці відмінності, потенційно вимагаючи створення нових правових рамок або адаптації існуючих, щоб врахувати унікальний характер дій ШІ.

По-друге, питання конфіденційності та захисту даних, висвітлені в таких справах, як "Роббінс проти шкільного округу Нижнього Меріона", підкреслюють, що ШІ може посягати на приватне життя, якщо ним не керувати належним чином. Акціонерні товариства повинні дотримуватися тонкого балансу між використанням даних для ШІ та дотриманням суворих законів про захист даних, покликаних захищати права людини.

Крім того, етичні міркування продовжують з'являтися, оскільки системи штучного інтелекту впливають на все більше аспектів корпоративної діяльності. Потенціал ШІ увічнювати упередження, ухвалювати непрозорі рішення або діяти у спосіб, який може не відповідати суспільним нормам і цінностям, створює постійні етичні проблеми для компаній. Створення надійних етичних принципів і прозорих механізмів управління ШІ має важливе значення для зменшення цих ризиків і забезпечення відповідального використання технологій ШІ.

У світлі цих викликів вкрай важливо, щоб політики, корпоративні лідери та юридичні експерти співпрацювали у розробці нормативних актів, які вирішують ці питання. Це включає в себе розгляд питання про те, чи слід надавати системам штучного інтелекту форму "цифрової особистості" і як розподіляти права та обов'язки між системами штучного інтелекту та людськими елементами корпорацій.

Оскільки акціонерні товариства продовжують впроваджувати ШІ, ландшафт корпоративного управління, відповідальності, конфіденційності та етики, безсумнівно, буде розвиватися. Повний вплив ШІ на ці компанії залежатиме не лише від технологічного прогресу, а й від правової та етичної бази, яка буде розроблена для спрямування та регулювання їхнього використання.

Щодо блокчейну, то його трансформаційний потенціал для акціонерних товариств є беззаперечним, пропонуючи безпрецедентні можливості для підвищення ефективності, прозорості та підзвітності всередині корпоративних структур. Здатність блокчейну оптимізувати процеси - від голосування акціонерів і випуску акцій до фінансової звітності та виплати дивідендів - знаменує собою значний зсув у бік більш динамічних і оперативних операцій акціонерних товариств. Крім того, використання криптовалют може запропонувати ефективніші методи залучення капіталу, надаючи компаніям доступ до світових фінансових ринків і ширшого спектру інвестиційних можливостей.

Однак, оскільки ця технологія розширює межі традиційних корпоративних практик, вона також вносить складнощі в існуючі правові рамки. Чинні закони, що регулюють діяльність акціонерних товариств як в Україні, так і в США, здебільшого були розроблені за довго до блокчейну і часто погано пристосовані для вирішення нових викликів, пов'язаних з цими технологіями. Невизначеність щодо правового статусу цифрових транзакцій, виконання смарт-контрактів та дотримання законодавства про цінні папери свідчить про необхідність правової еволюції, яка б не відставала від технологічного прогресу.

З огляду на ці виклики, потрібна всезагальна взаємодія експертів з різних сфер. Така взаємодія має вирішальне значення не лише для орієнтації в поточному правовому полі, а й для формування майбутньої політики, яка сприятиме відповідальному впровадженню технологій блокчейн. Беручи участь у законодавчих процесах та регуляторних дискусіях, компанії можуть допомогти забезпечити, щоб нові закони були не лише зрозумілими та справедливими, але й сприяли інноваціям та захищали зацікавлені сторони.

Таким чином, майбутнє блокчейну та криптовалют у корпоративному управлінні значною мірою залежить від розробки надійної нормативно-правової бази, яка підтримуватиме їхнє зростання, водночас зменшуючи потенційні ризики. Саме завдяки таким спільним зусиллям бізнесу та законодавця блокчейн може повністю реалізувати свій потенціал у зміні акціонерних товариств, гарантуючи, що його переваги будуть реалізовані для всіх у безпечний і законний спосіб.

## ВИСНОВКИ

Після детального дослідження та аналізу чинного та минулого законодавства що регулює діяльність акціонерних товариств на території України та США, а також потенційних викликів які несуть такі технології як штучний інтелект та блокчейн з урахуванням наукових досліджень у цій сфері, можна сформулювати наступні висновки:

1. Становлення та розвиток законодавства, що регулює діяльність акціонерних товариств на території України та Сполучених Штатів Америки, має спільні корені, однак відбувалося в різних контекстах через вплив ряду політичних, економічних та соціальних чинників. На території України, історія акціонерних товариств зазнала низки перипетій. Початковий розвиток акціонерних товариств відбувався відносно успішно, проте з приходом радянської влади ситуація кардинально змінилася. Акціонерні товариства були заборонені, що призвело до значного занепаду таких структур. Відродження акціонерних товариств в Україні розпочалося з проголошенням незалежності та переходом до ринкової економіки. З того часу, українське законодавство про акціонерні товариства постійно модернізується та адаптується до сучасних вимог. Таким чином, порівняльний аналіз становлення та розвитку законодавства про акціонерні товариства в Україні та США демонструє відмінність траєкторій розвитку через вплив різних політичних, економічних та соціальних чинників. Українське законодавство про акціонерні товариства пройшло через значні перетворення від відродження після радянського періоду до модернізації та адаптації до сучасних стандартів. Однак, потребує подальшого вдосконалення для створення сприятливого інвестиційного клімату та забезпечення стабільності та прозорості для учасників ринку. У свою чергу в США законодавство про акціонерні товариства історично розвивалося стабільно, забезпечуючи підтримку інновацій, конкуренції та розвитку приватного сектору. Стабільність та гнучкість американського

законодавства дозволили йому адаптуватися до змін у глобальному економічному ландшафті та відповідати потребам ринку. Це сприяло привабливості США як інвестиційної країни та стимулювало зростання корпоративного сектору.

2. Американське законодавство про акціонерні товариства, на сьогоднішній день є найкраще розвинутим у світі. Воно задає тенденції іншим державам і відповідає всім міжнародним стандартам. Що стосується України, то новий закон про акціонерні товариства та зміни, які були внесені до нього, це спроба відповідати тим міжнародним стандартам. Законодавство суттєво покращилось, проте потрібно далі працювати над усуненням бюрократичних перешкод та норм актуальність яких втрачена.
3. Акціонерні товариства в США відіграють значну роль в національній економіці. Ці корпоративні структури сприяють підвищенню загальної економічної активності та розвитку держави завдяки своїм вкладам у формування бюджету через податки, створення нових робочих місць та розвиток інфраструктури. Ефективне законодавство щодо акціонерних товариств у США стимулює інновації, забезпечує здорову конкуренцію та підтримує розвиток приватного сектору.
4. У США акціонерне товариство прирівнюється до фізичної особи, і наділене приблизно такими же правами. Щодо України, то в загальному, прав акціонерних товариств менше, проте загальна тенденція зберігається. Тому для України є важливим продовжити вдосконалювати законодавство про акціонерні товариства посилаючись на міжнародний досвід.
5. Штучний інтелект (ШІ) значно підвищує операційну ефективність, інноваційність та конкурентоспроможність акціонерних товариств. Однак впровадження штучного інтелекту також створює складні виклики. Потребують вирішення правові питання, що стосуються відповідальності, оскільки автономне прийняття рішень ШІ розмиває традиційні межі підзвітності, що потенційно може вимагати створення нових правових рамок. Конфіденційність і захист даних також мають першорядне значення,

як показали такі справи, як "Роббінс проти шкільного округу Нижнього Меріона", що підкреслюють необхідність суворого дотримання законів про захист даних для захисту приватного життя людини. Крім того, етичні проблеми, пов'язані з потенціалом ШІ увічнювати упередження і приймати непрозорі рішення, вимагають створення надійних етичних принципів і прозорих механізмів управління.

6. Оскільки штучний інтелект продовжує змінювати корпоративний ландшафт, для усіх експертів у різних галузях права дуже важливо спільно розробити правила, які регулюватимуть відповідальне використання ШІ в акціонерних товариствах, забезпечуючи відповідність технологічного прогресу правовим і суспільним стандартам.
7. Блокчейн надає можливість значно трансформувати традиційні операції акціонерних товариств, вносячи більшу ефективність, прозорість та підзвітність в їх діяльність. Завдяки своїй децентралізованій та незмінній структурі, блокчейн може оптимізувати багато аспектів корпоративного управління. По-перше, блокчейн може використовуватися для створення безпечних та прозорих систем голосування, які забезпечують точне відображення волі акціонерів без ризику фальсифікацій чи помилок. По-друге, технологія блокчейн може допомогти автоматизувати процес випуску акцій і поліпшити фінансову звітність, забезпечуючи більшу точність та своєчасність інформації, доступної інвесторам та регуляторам. По-третє, автоматизація виплат дивідендів через блокчейн може зменшити витрати та часові затримки, а також забезпечити більшу прозорість в розподілі прибутків серед акціонерів. Ці інновації можуть забезпечити акціонерним товариствам важливі переваги у вигляді зменшення оперативних витрат, підвищення довіри акціонерів та поліпшення загальної корпоративної культури.
8. Швидкий розвиток технологій блокчейн та криптовалют ставить перед законодавцями нові виклики, оскільки багато існуючих законів були створені до появи цих технологій і, відповідно, не можуть ефективно



регулювати новітні процеси. Це створює перед законодавцем певні задачі. Необхідно визначити, як саме цифрові транзакції та контракти будуть враховуватись у правовому полі, зокрема в тому, що стосується визнання смарт-контрактів. Також інтеграція криптовалют у фінансові операції акціонерних товариств вимагає ясності щодо їх статусу. Тому, ключовим для майбутнього успіху блокчейн технологій у корпоративному управлінні є активна участь бізнесу та законодавців у процесі створення нових, адекватних нормативно-правових актів. Такі зусилля дозволять не тільки сприяти інноваціям, але й захистити права та інтереси всіх зацікавлених сторін у безпечному та законному середовищі.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Щербина В.С. , Вінник О. М. Акціонерне право : навчальний посібник / За ред. проф. Щербини В. С. - Київ: Видавництво “Атіка”, 2000.- 554 с.
2. Кравцов О. Л., Генезис і розвиток корпоративного права на території України: від давньоруського права до законодавства початку ХХ століття/ О. Л. Кравцов // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. – 2013. – Вип. 6-1(2). – с. 48-51.
3. Цивільний кодекс УРСР, 1922 р. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B4Jol7u6WEiLZTQxcG1wODJIR00/edit>
4. Цивільний кодекс Української РСР // Відомості Верховної Ради України.-1966.- №46.- ст. 284.
5. Закон України «Про господарські товариства » (реєстраційний №1576 - XII) // Відомості Верховної Ради України.- 1991.- №49.- ст. 682.
6. Закон України «Про акціонерні товариства » (реєстраційний № 514 - VI) // Відомості Верховної Ради України. – 2008.- №50-51.-ст. 384.
7. Близнюк О. П., Сучасні тенденції розвитку акціонерних товариств в Україні / О. П. Близнюк, Т. О. Сідорова, В. А. Зубов // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг.- 2013.- вип. 1(1).- С. 155-163.
8. Зоріна О. А., Діяльність акціонерних товариств у призмі нового законодавства / О. А. Зоріна // Університетські наукові записки.-2010.-№1.- с. 73-78.
9. Abernathy C. F. Law in the United States. West Group, 2006. 720 p.
10. Закон України «Про акціонерні товариства» від 24.04.2024 №2465-IX
11. Лукач І., Історія становлення корпоративного права Англії та США / І. Лукач // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2010. – Вип. 83. – С. 43-46.
12. Model Business Corporation Act, 2010 р. URL: [http://www.lexisnexis.com/documents/pdf/20080618091347\\_large.pdf](http://www.lexisnexis.com/documents/pdf/20080618091347_large.pdf)

13. The Trustees of Dartmouth College vs Woodward, 1819 p. URL: <http://celdf.org/wp-content/uploads/2015/08/Dartmouth-College-v-Woodward-full-text-of-ruling.pdf>
14. Abernathy C. F. Law in the United States. West Group, 2006. 720 p.
15. Black's Law Dictionary. URL: <http://thelawdictionary.org/corporation/>
16. Lasn W. C. The History of Corporations in the United States, 1999 p. URL: [http://www.thirdworldtraveler.com/Corporations/Hx\\_Corporations\\_US.html](http://www.thirdworldtraveler.com/Corporations/Hx_Corporations_US.html)
17. Delaware code, Title 8, General Corporation Law. URL: <https://law.resource.org/pub/us/code/de/title8.web.pdf>
18. Становлення акціонерних товариств як найбільш розвинутої форми підприємницької діяльності та їх розвиток в Україні, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4593>
19. Субтельний О., Україна. Історія: Пер. с англ. – К. : «Либідь», 1993.– 718 с.
20. Лаврієнко, Олена Валеріївна; Фролова Т. О.; Ананьєв М. Ю. Акціонерні товариства в умовах євроінтеграційної трансформації українського законодавства. Інвестиції: практика та досвід, 2020, 21-22: 23-29.
21. Вакарчук О. І. Особливості акціонерних товариств в Україні. URL: <http://intkonf.org/vakarchuk-oi-chichun-va-osoblivosti-aktsionernih-tovaristv-v-ukrayini>
22. Супрун Н. А. З історії акціонерного підприємництва в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.). Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наук. праць. Дніпропетровськ, 2003. Вип.176. С.11-16.
23. Шевчук Владислав Сергійович. Правове регулювання діяльності акціонерних товариств в Україні. EDITORIAL BOARD, 2020, 239.
24. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
25. European Commission. 2118. A definition of Artificial Intelligence: main capabilities and scientific disciplines. Report High-Level Expert Group on

- Artificial Intelligence. URL:  
[https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ai\\_hleg\\_definition\\_of\\_ai\\_18\\_december\\_1.pdf](https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ai_hleg_definition_of_ai_18_december_1.pdf)
26. Sarbanes-Oxley Act (2002)
  27. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (2010)
  28. Pratik R. 2021. 'Artificial Intelligence: A Rising Star of Mobile Technology'  
 URL: [https://blog.intuz.com/artificial-intelligence-a-rising-star-of-mobile-technology/?utm\\_campaign=AI&utm\\_medium=Quora-ans&utm\\_source=Quora](https://blog.intuz.com/artificial-intelligence-a-rising-star-of-mobile-technology/?utm_campaign=AI&utm_medium=Quora-ans&utm_source=Quora)
  29. Sarra J., Wade C. Commentary on Walkovszky v. Carlton. Feminist Judgments: Corporate Law Rewritten. 2023. P. 62–88. URL:  
<https://doi.org/10.1017/9781009025010.005> (date of access: 10.05.2024).
  30. ALLEN, Anita L. What must we hide: The ethics of privacy and the ethos of disclosure. . Thomas L. Rev., 2012, 25: 1. URL:  
[https://scholarship.law.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1556&context=faculty\\_scholarship](https://scholarship.law.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1556&context=faculty_scholarship)
  31. "Robbins v. Lower Merion School District" (2010)
  32. Zabokrytsky I. I. California consumer privacy act: review of general provisions. Law and society. 2022. No. 6. P. 294–298. URL: [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.6.44> (date of access: 10.05.2024).
  33. Atchinson B. K., Fox D. M. From The Field: The Politics Of The Health Insurance Portability And Accountability Act. Health Affairs. 1997. Vol. 16, no. 3. P. 146–150. URL: <https://doi.org/10.1377/hlthaff.16.3.146> (date of access: 10.05.2024).
  34. The Law Dictionary. 2023. "Artificial intelligence". URL:  
<https://thelawdictionary.org/?s=artificial+intelligence>
  35. Semchuk N. Protection of personal data in the law of ukraine: current status and recommendations for changes. Scientific space: integration of traditional and innovative processes. 2023. URL:  
<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-310-1-18> (date of access: 10.05.2024).

36. WACHTER, Sandra; MITTELSTADT, Brent. A right to reasonable inferences: re-thinking data protection law in the age of big data and AI. *Colum. Bus. L. Rev.*, 2019, 494. URL: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=3-248829](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3-248829)
37. Давидова Ірина Віталіївна. Технологія блокчейн: перспективи розвитку в Україні. *Часопис цивілістики*, 2017, 26: 38-41. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac\\_2017\\_26\\_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_26_10)
38. Blockchain technology market share forecast worldwide in 2021, by use case. URL: <https://www.statista.com/statistics/982566/worldwide-top-use-cases-blockchain-technology-by-market-share>
39. Haber, S., & Stornetta, W. S. (1991). How to time-stamp a digital document. *Journal of Cryptology*, 3(2), 99-111. URL: <https://doi.org/10.1017/9781009025010.005> (date of access: 10.05.2024).
40. Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (date of access: 10.05.2024).
41. Buterin, V. (2013). Ethereum Whitepaper: A Next-Generation Smart Contract and Decentralized Application Platform. URL: <https://ethereum.org/en/whitepaper/> (date of access: 10.05.2024).
42. McCorry P., Shahandashti S. F., Hao F. A smart contract for boardroom voting with maximum voter privacy. *Financial cryptography and data security*. Cham, 2017. P. 357–375. URL: [https://doi.org/10.1007/978-3-319-70972-7\\_20](https://doi.org/10.1007/978-3-319-70972-7_20) (date of access: 10.05.2024)
43. Towards secure e-voting using ethereum blockchain / E. Yavuz et al. 2018 6th international symposium on digital forensic and security (ISDFS), Antalya, 22–25 March 2018. 2018. URL: <https://doi.org/10.1109/isdfs.2018.8355340> (date of access: 10.05.2024).
44. Blockchain-Based E-Voting System / F. P. Hjalmarsson et al. 2018 IEEE 11th international conference on cloud computing (CLOUD), San Francisco, CA, USA, 2–7 July 2018. 2018. URL: <https://doi.org/10.1109/cloud.2018.00151> (date of access: 10.05.2024).

45. MENDELSON, Michael. From initial coin offerings to security tokens: A US Federal Securities law analysis. Stan. Tech. L. Rev., 2019, 22: 52. URL: [https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2019/01/Mendelson\\_20180129.pdf](https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2019/01/Mendelson_20180129.pdf)
46. Deloitte "Security token offerings: The next phase of financial market evolution?" URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cn/Documents/audit/deloitte-cn-audit-security-token-offering-en-201009.pdf>
47. Дяковський Д. А. Особливості сучасного правового регулювання діяльності акціонерних товариств в Україні. Магістеріум. 2009. Вип. 35. С. 8–12.